Mat.25 auditionē malā:Ite maledicti in ignē æternū.Ita dico uo-
bis hoc timete:hoc durum reputate:& inuenietis quia iu
gū domini ſuaue eſt & onus eius leue.Si in ſeipſo ſuaue il
lud credere necdū poteſtis:uel hoc nō ignoratis:qm̄ hu-
ius cōparatiōe ſuauiſſimum eſt.Vos autē fratres mei,uos
pennati ante quorum oculos fruſtra iacitur rhete:uos
qui diuitias huius ſeculi penitus reliquiſtis:qd timeatis à
uerbo aſpero quoniā iam liberati eſtis è laqueo?Fœlix tu
idithū:pro quo pſalmi quidā inſcripti ſunt:qui tranſiliſti
laqueū:ut omnino longe fieres à uerbo aſpero.Quibus
enī dicetur:ite maledicti in ignem æternum:eſuriui enī &
non dediſtis mihi māducare:quibus inquā dicet̄:niſi his
qui ſubſtantiā huius mūdi habuere?Nunquid nō ualde
exhilarantur ad uerbū hoc corda ueſtra:& ſpūali iocūdi-
tate replentur?Nūquid nō p̄cioſiorem ducitis pauperta
tē ueſtrā theſauris ſeculi:Siquidē ipſa eſt quæ liberat uos
à uerbo aſpero.Quō nāq; à nobis exigat de⁹:qd̄ ꝓ ipſius
amore relictum eſt?Et tñ etiā hoc facitis:& de labore ma-
nuū ueſtarū xp̄s alitur & ueſtit̄:ut nihil deſit.Agite ergo
grās:exultate & dicite:qm̄ ipſe liberauit me de laqueo ue
nantiū:& à uerbo aſpero.Exultate inquā ſed adhuc inte-
rim cū tremore.Lætos uos eſſe uolo:ſed nōdum ſecuros.
Gaudentes in ſpūſctō:ſed tñ pauentes adhuc:& cauentes
à recidiuo.Quid enim uobis ultra pauendum eſt?Vnum
utiq; idq; grauiſſimū peccatū iudæ:pctm̄ apoſtaſiæ.Bene
enī factū eſt ut pēnas acciperetis ſicut columbæ:& uolare
tis ad requieſcēdū.Nā in terra nō erat requies:ſed labor
& dolor & afflictio ſpūs.Quid ergo timendū eſt ſic uolan
ti:niſi ne fortè cadauer uel ſimile aliquid in terra uideat:
cuius deſiderio tract⁹ uideatur à uenatoribus illis peſſi-
mis,& præparatis laqueis capiatur:& ſint nouiſſima ho-
minis illi⁹ peiora priorib⁹?Hoc inquā omnino timendū
eſt ne quis aut corde ſolo:aut etiā corpore ad uomitū re-
uertat̄.Legimus enim de filijs iſrael:qa corde redierunt in
ægyptū.Nā corpore reuerti:clauſum poſt eorū talos ru-
brū mare prohibebat.Hoc eſt quod uehemēter ſingulis
quibuſq; timendū eſt:ne qn̄ fortè eatenus deū offendant:
ut manifeſte abijciant̄ & euomātur ab eo:aut ſi pudòr ne
get apoſtaſiā corporis:tepor ipſe paulatim ingerat apoſta
ſiam cordis:ut uidelicet in habitu raligionis cor ſeculare
1.Cor.9. gerāt:& quicqd ſecularis cōſolatiōis inuenire potuerint:
amplectantur.Neq; enim ſumus nos apoſtolo ſanctiores,
qui tamē uerebat̄ ne fortè cū alijs prædicaſſet:ipſe repro-
bus efficeret̄.Sed id tandiu timēdū eſt donec:laqueus cō
Treñ.3. tritus ſit:donec corpus iſtud aīa depoſuerit.Nā & ipſum
corpus laqueus quidā eſt:unde & ocul⁹ legitur animā de
prædari.Minime ergo decet eſſe ſecurū hominē:qui ſecū
portat laqueū ſuū:imo uerò bonū eſt magis habitare in
adiutorio altiſſimi:ut per eum poſſit laqueus euitari.

Textus. De quarto uerſu. Sermo quartus,unde ſupra.

SCapulis ſuis obumbrabit tibi.Cōfitenti
humiliter:& deuote gratias referenti:nō
immerito ampliora beneficia promittun-
tur.Nā qui fidelis inuenit̄ in modico:iu-
re cōſtituetur ſup multa ſicut econtrario
accipiendis indignus eſt:qui fuerit de ac-
ceptis ingratus.Itaq; deuote illi gratiarū actioni reſpon-
det ſpūs:nō id ſolū inquiēs faciet:ſed & ſcapulis ſuis obū
brabit tibi.Credo in his ſcapulis geminā dei promiſſionē
intelligēdā:uitæ ſcilicet eius quæ nunc eſt pariter & futu
ræ.Si enim ſolū ꝓmitteret regnū:& in itinere deeſſet uia-
Mat.16. ticū:oīno cōquererent̄ hoīes & reſpōderēt.Magnū qui-
dēm eſt quod promittitur:ſed perueniendi illuc nulla fa-
cultas datur.Propterea qui poſt ſeculum uitā ꝓmiſit æter
nam:ipſe dandum etiā in hoc ſeculo centuplū prouidētiſ-
ſima pietate promiſit:quid iam excuſationis habes ò,ho-
mo?Profecto obſtructū eſt os loquētiū iniqua.Quid plus
afferet ad tentandum:niſi quia lōga futura eſt uia tua?Et
ſi grādis tibi reſtat uia,cur hoc timeas cui fortis cibus da
3.Re.19. tur ne deficere poſſis in uia?Heliæ utiq; cibus allatus eſt
ab angelo:quo nullus in humana conſuetudine uilior in
uenitur ſcilicet panis & aqua:tanta tamen fortitudo col-
lata eſt:ut quadraginta diebus ambulans nō fatigaretur
nec eſuriret.Vis tibi hūc cibū ab angelis miniſtrari?Mi-
rū ualde ſi nō uis.Q. ſi cibū hūc deſideras:& angelica mi
niſteria non ſuperba ſed humili magis ambitiōe requiris:
audi quomō ſcriptū ſit de dño:quia tentante diabolo &
ſuadente ut de lapidibus faceret panē:reſtitit & dixit.Nō
in ſolo pane uiuit homo:ſed in omni uerbo quod proce- Matt.4
dit de ore dei:deinde tentationibus ſuperatis:& tentato
re fugato:acceſſerūt angeli & miniſtrabant ei.Et tu ergo
ſi uis habere miniſteriū angelorū:fuge cōſolationes ſecu-
culi:& tentationibus reſiſte diaboli.Renuat cōſolari ani-
ma tua in alijs:ſi uis in dei memoria delectari.Cum eſuris
currere ſuadet ad panē:at tu potius audi dicentem:nō in
ſolo pane uiuit homo.Cur enim tanta uarietate diſtrahe-
ris ut modo cibum:modo potū:modo ueſtē aut lectū:niſi
pro ſola corporis neceſſaria ſuſtentatiōe,requiras:qui in
uno,id eſt in uerbo dei,potes?Hæc omnia inuenire.Man
na enī eſt omnē ſaporē habēs:& odoris delectationē & re
quies eſt uera & ſincera:ſuauis & ſalubris:iocunda & ſan
cta.Hæc promiſſio eſt uitæ p̄ſentis.Nam ꝓmiſſionē futu-
ræ qs explicet?Si expectatio iuſtorū lætitia:& tanta læti
tia ut oē qd̄ deſiderat̄ in ſeculo nō ualet ei cōparari:ipm̄
qd̄ expectat̄ q̄d erit?Oculus nō uidit de⁹ abſq; te:q̄ præ-
paraſti diligentibus te.D Sub his itaq; ſcapulis quatuor
nobis beneficia cōferunt̄.Sub his enim abſcōdimur:ſub
his in occurſu accipitrū & miluorū ꝓtegimur q̄ ſunt ae-
reæ poteſtates ſub his umbraculū ſalubre refrigerat nos,
repellit nimiū ſolis feruorē:ſub his quoq; alimur & foue-
mur.Ait enī ꝓpheta in alio pſalmo.Quoniā abſcōdit me
in tabernaculo ſuo in die malorum:id eſt dum adhuc dies
mali ſunt:& in terra aliena ſumus:q̄ data eſt in manus im-
piī:in qua nō eſt regnū pacis:nec deus pacis regnat in ea.
Nā ſi regnat qd eſt qd̄ orantes dicimus:adueniat regnū
tuū?Neceſſe igitur eſt abſcōdere interim quid habemus
boni:qm̄ theſaurū regni cælorū,qui inuenit homo,abſcō
dit.Propterea etiā corporaliter in clauſtris & in ſyluis ab
ſcondimur:& ſi ſcire uultis quantū in hac abſconſione lu
cramur:credo nullū hic eſſe qui ſi quartā partē eorū q̄ fa-
cit in ſeculo actitaret:non adoraret̄ ut ſctūs:reputaret̄ ut
angelus:nunc autē quotidie tanquā negligens arguit̄ &
increpat̄.Parū ne hoc lucrū ducitis:ꝙ nō reputamini ſan
cti antequā ſitis?An nō timetis ne fortè hic uſi mercede
hac recepta,in futuro mercedē non habeatis?Neceſſaria
eſt ergo hæc abſconſio non ſolum ante oculos aliorū:ſed
etiā multomagis ante teipm̄.Hoc enī habet dñica illa ſen
tētia.Cū feceritis oīa q̄ p̄cipiunt̄ uobis dicite ſerui inuti
les ſumus:qd̄ debuimus facere,fecim⁹:ue enī nobis ſi nō Lucæ.11.
feciſſemus.Et hæc eſt utiq; magna uirtus & ſumma ſecuri
tas:qn̄ & pie uiuis & tñ plus attendis q̄ deſunt tibi quàm
q̄ obtinuiſſe uideris:oblitus q̄ retro ſunt & extendēs te in
anteriora.Hæc igitur eſt abſcōſio quam ſub ſcapulis dñi
præſtari dixeramus:qualis forſitan abſconſio fuit uel um
bratio q̄ mariæ facta eſt à ſpūſancto:ad cælandū uidelicet
tam incōprehenſibile ſacramētū.De ꝓtectiōe quoq; idē
ait propheta iſte:Obumbraſti ſuper caput meū in die bel Pſal.139
li.Sicut enim uidēs uenientē accipitrē mater:expādit al
las ſuas ut pulli ſubeant & habeant tutum refugiū:ſic no
bis parata & quodāmodo dilatato ſinu extenſa eſt ſumma
illa & ineffabilis pietas dñi noſtri.Vñ & ſupra dixit.Quo
niā refugiū meū es tu.Iam uerò ſub ipſis quoq; ſcapulis
& umbraculum ſalubre,& protectionem habemus.Sicut
enim iſte corporeus ſol licet bonus ſit & ualde neceſſari⁹:
tamen & feruor eius ſi temperatus nō fuerit infirmo capi
ti,& ſplendor infirmis oculis nocet:nec eſt ſolis culpa ſed Eccle.7.
infirmitatis:ſic etiam ſol iuſtitiæ eſt.Vnde & dicitur.Noli
nimium iuſtus eſſe.Nō ꝙ iuſtitia bona nō ſit:ſed quia dū
adhuc infirmi ſumus oportet ipſa bona,gratia temperari:
ne fortè elationis aut indiſcretionis uitium incurramus.
Quid eſt ꝙ inceſſanter orantes & ſupplicantes:non poſſi
mus ad eā quā deſideramus gratiæ abundantiā puenire?
Putatis quia

Putatis qa auarus aut inops factus eſt deus:impotens aut
inexorabilis?Abſit hoc:prorſus abſit:ſed ipſe cognouit
figmentū noſtrum:& ſcapulis ſuis obumbrat nobis.Non
tñ a petitiōe ꝓpterea ceſſandū eſt:qa & ſi nō dat ad ſatie-
tatē:dat tñ ad ſuſtentationē:& ſi cauet nobis à feruore ni
mio:tñ fouet nos tāquā mr̄ calore ſuo.Hoc eſt enī quartū
qd̄ diximus:ſub ſcapulis eius nobis p̄ſtari:at tanquā pul-
li in calore materni corporis foueamur:ne foris uagantes
moriamur:refrigeſcēte nimirū charitate:quæ nō diffūdi
tur in nobis:niſi per ſpiritū,qui datur nobis.Sub his igi-
tur pennis eius ſecurus ſperabis:ut uidelicet de exhibitio
ne præſentium munerum:firma ſit expectatio futurorum.

De prima parte quinti uerſus.
Sermo quintus,unde ſupra.

Mat.26. SCuto circūdabit te ueritas eius uigilate & ora
te ut non intretis in tentationē.Et quis hoc di
xerit ſcitis:& tempus ſcitis.Domini enī eſt uer
bum iſtud:inſtante iam paſſione ſua.Et attendi
Luc.22. te qm̄ ipſe quidem erat paſſurus & non diſcipuli:nec tñ ꝓ
ſe dicebat orandū ſed pro illis.Vnde ad petrū.Ecce ſatha-
nas expetiuit uos ut cribraret ſicut triticū:ego aūt roga
ui pro te ut nō deficiat fides tua:& tu aliqn̄ cōuerſus cōfir
ma fratres tuos.Si tñ illos oportebat timere ī paſſiōe do
mini:quātū nobis timendū eſt fratres in paſſione noſtra?
Vigilate proinde & orate ut nō intretis in tētationē.qm̄
undiq; circundati eſtis tentationibus.Vnde & legiſtis:qa
tentatio eſt uita hoīs ſup terram:itaq; ſi tot tentationib⁹
plena eſt uita noſtra:ut nō immerito tota ipſa tentatio de
beat appellari:peruigili circūſpectiōe opus eſt & oōne
ne inducamur in eā:unde eſt & illud in oōne dñica.Et ne
Matt.6. nos inducas in tentationē.Quia ergo undiq; ſic circūda
tus es tentationibus:ſcuto circundabit te ueritas eius,ut
quēadmodum undiq; bella:ita undiq; ſint & præſidia.In
quo & oīno illud manifeſtū eſt ſpirituale ſcutū eſſe opor-
tere,qd̄ circūdare poteſt.Veritas aūt circundat:quia ue-
rax qui promittit:& ſic exhibet ut promittit.Fidelis de⁹
1.Cor.10 (ait apoſtolus) q nō patiet̄ uos tentari ſupra id quod pote
ſtis.Nō incōgrue ſane ſcuto cōparat̄ grā diuinæ ꝓtectio-
nis:qd̄ in ſuperiori parte amplū & latū eſt:ut caput hume
roſq; cuſtodiat:in inferiori uerò ſtrictius ut min⁹ oneret:
maxime ꝙ graciliores ſint tybiæ:nec tam facile uulnerēt̄:
ſed nec adeo periculoſum ſit illis in partib⁹ uulnerari.Sic
omnino ſic militibus ſuis xp̄s ad inferiora tuēda:id eſt car
nem:magnam (ut ita dixerim) ſtrictitatem atq; penuriam
rerū temporaliū donat:nec uult eos illarum multitudine
1.Thi.6. p̄grauari:ſed ut uictū & ueſtitū habentes:quēadmodū ait
Apoſtolus:his cōtenti ſimus:in ſuperioribus uerò amplio
rem latitudinem & abundantiā gratiæ ſpūalis.Sic enī ha-
Mat.6. bes.Primū quærite regnum dei & iuſtitiā eius:& oīa adij
cient̄ uobis.De uictu utiq; dixit & ueſtitu.Vnde dixerat
ſolicitos eſſe nō debere.Nam & hæc ipſa pater noſter cæ-
leſtis benigniſſima pietate miniſtrat ob duplicem ſ.cām.
Ne uel oīno crederemus infenſum ſi iſta negaret:& ſic de
ſperaremus:uel illorum nimia ſolicitudo ſpūalis exercitij
fieret detrimētū.Sine his enī neq; uiuere neq; deo ſeruire
Textus. eſt.Cæterū quāto ſtrictius,tāto melius.Itaq; ſcuto circū
dabit te ueritatis eius:nō timebis à timore nocturno.
C A ſagitta uolante in die:à negotio perambulāte in te-
nebris:ab incurſu & dæmonio meridiano.Hæc ſunt qua
tuor tentationes quibus undiq; circundari:neceſſe habe
mus circundari etiā ſcuto domini:ut ſit nobis à dextris &
à ſiniſtris:ante & retro.Hoc enī præmonitos uos eſſe uolo,
neminē ſup terrā abſq; tentatione uicturū:ut cui fortè tol
litur aliqua:alterā ſecurus expectet:aut fortè non ſecurus
ſed pauidus magis:& ſic petat ab ea liberari:ut nūquā ſi-
bi in corpore mortis huius libertatē pfectā ſeu requiē au
deat polliceri.Qua in re conſideranda eſt nobis tam beni
gna erga nos diuinæ pietatis diſpenſatio:ut quibuſdam
nos tentationibus patiat̄ diutius occupari:ne fortè peri
culoſiores occurrant:ab aliquibus uerò citius liberet:ut
poſſim⁹ in alijs,quas nobis utiliores fore præuidet,exer-
ceri.Verum conſiderādū nobis eſt (ſed nō modo) q̄ ſint
iſtæ quatuor,quas hic ponit.Credo enim ꝙ ī hoc ordine
quo hic numerantur contra eos qui conuertuntur inſur-
gunt:& uelut principes ſunt omnium tentationum.

De ſecūda parte quinti uerſus:& de ſexto uerſu.
Sermo ſextus.unde ſupra. D

SOlet in diuinis ſcripturis aduerſitas deſignari
per noctē:& ſcimus qa aduerſus eos qui cōuer
tunt̄:primū eſſe certamē de moleſtijs corporis
conſueuit.Caro enī hactenus indomita caſtiga
ri & in ſeruitutē redigi,nequaquā æquanimiter patit̄:ſed
adhuc memor recens perditæ libertatis acrius cōcupiſcit
aduerſus ſpiritū:maximeq; in his pœnis ī quib⁹ eſtis uos
quotidie morientes:imo uerò morte affecti tota die:que
& ſupra uires ſunt & ultra naturā & cōtra cōſuetudinē no
ſtrā.Quid igit̄ mirū ſi turbāt iſta maxīe eosq necdū cōſue
uerūt necdū ſatis ī prōptu hñt racurrere ad oōnes:reſur
gere ad meditationes ſanctas:ut ſic reuelet̄ diei pondus &
æſtus?Neceſſariū plane nobis īter ipſa nr̄æ cōuerſiōis ini
tia ſcutum dñi ut non timeamus à timore nocturno.Bene
aūt dicit̄ nō timendū à timore nocturno & non dicit̄ à no
cte:qa nō ipſa afflictio tentatio eſt:ſed magis timor ipſius.
Nam & omnes laboramus cū tamē nō omnes inde tente
mur.& q tētant̄:multomagis timore futuræ pœnæ,quàm
præſentis dolore lædunt̄.Quia ergo timor ipe tētatio eſt
congrue dictū eſt ei qui circundat̄ ſcuto dñi:ꝙ à tentatio
ne hac non timebit.Fortè impugnabit̄:fortè tentabitur:
fortè timebit noctē:ſed nō ei timor iſte nocebit.Magis au
tē ſi non fuerit dānatus tunc immaculatus erit:& emūda
bit̄ ſicut ſcriptum eſt:qa territi purgabuntur.Caminus eſt
timor iſte:ſed ut examinet nō exurat ueritas facit.Noctur
nus plane & tenebroſus timor:ſed facile hunc radius ueri
tatis exuperat.Ingerit enim oculis cordis nūc quidē pec
cata q̄ fecimus ut quēadmodū de ſe propheta ait:etiā nos Pſal.37.
in flagella parati ſimus:annunciantes iniquitatē noſtrā:&
cogitantes pro pctō noſtro:nunc uerò æterna ſuppliciaq̄
meruimus:ut in eorū cōparatione q̄ euadim⁹ uniuerſa q̄
patimur delitias reputemus:nunc q̄q; cæleſtia præmia ad Rom.8.
q̄ tendimus crebro uidelicet memorantes qm̄ nō ſunt cō
dignæ paſſiōes huius temporis ad futurā gloriā q̄ reuela-
bit̄ in nobis:nūc etiā ea q̄ pro nobis ꝑtulit chriſtus:ut cre
bro cōſiderantes quāta ſuſtinuit illa maieſtas ꝓ inutilib⁹
ſeruis:erubeſcamus nō ſuſtinere uel parua pro nobis.Sed
fortaſſe præualuit ueritas:præſertim tā multiplex & uſq;
quaq; circūdans nō repellere modo ſed etiā expellere pe-
nitus hunc timorē.Nox præceſſit:ut filius lucis:& diei ho
neſte ābulās timeat ſagittā.Leuiter uolat leuiter penetrat
ſed dico tibi nō leue infligit uulnus:cito interficit.Nimi
rū ſagitta hæc uana gloria eſt:nō eſt unde hæc impugnet
puſillanimes & remiſſos qui ferueutiores eſſe uidētur ipſi
paueāt:ipſi ſibi caueant in hac parte nihilominus adhuc
ſoliciti non deſerere ſcutū inexpugnabile ueritatis.Quid
enī aliud tā contrariū uanitati?Nec ſane huic opponēda
ſagittæ:ſecreta illa,& quodāmodo intima ueritatis exigi
mus:ſemetipſam nouerit aīa:de ſe teneat ueritatē.Diffici-
le prorſus,ni fallor,homo uerbis laudantiū hoīem in uita
ſua abduci poterit altū ſapere:ſi ſe intus ad lucē ueritatis
ſolicita cōſideratione diſcutiat.Nónne enī ſi propriā co-
gitat cōditionem:dicturus eſt ſibi:quid ſuperbis terra &
cinis?Nónne ſi propriā cōſideret corruptionē:fateat̄ ne
ceſſe eſt qm̄ nō eſt in eo bonū?Sed & ſi fortè aliqd habere
uidet̄:nō inueniet puto qd̄ r̄ndeat aplō dicenti:qd habes
qd̄ nō accepiſti?Et alibi.Qui ſtat uideat ne cadat.Poſtre 1.Cor.4.
mo ſi fideliter computet facile illi erit aduertere:ꝙ nec cū 1.Cor.10
decem milibus poſſit occurrere ei,qui cum uiginti milib⁹
uenit ad ſe & omnes iuſtitias ſuas tanquàm pānum men-
ſtruatę reputari.Eadem quoq; ueritas & eis nihilominus
opponenda eſt tentationibus quæ ſequūtur.Neq; enim
uel ſic deſiſtit hoſtis antiquus:ſed ad callidiora fortè cō-
uertitur argumēta.Firmā probauit utroq; latere turrim:
non eſt quod uel à ſiniſtris puſillanimitate timoris:uel à

dextris eam humanis cõcutere laudibus:in utroqꝫ iã mo-
litione fruſtratus attẽtet. Sed ſi uiribus,inquit,deĳcere
nequeo:fortè decipere poſſum alicuiꝰ ingenio proditoris.
Quis putas erit hic proditor? D Planè cupiditas radix
iniquitatis,ambitio ſubtile malum:ſecretum uirus:peſtis
occulta:doli artifex:mater hypocriſis:liuoris parens:ui
tiorum origo,criminũ fomes:uirtutũ erugo:tinea ſancti-
tatis,excæcatrix cordiũ:ex remedĳs morbos creãs:gene-
rãs ex medicina languorẽ. Contẽpſit uanã glĩam ait,qm̃
uana eſt:fortè ſolidius aliquid affectaret forte honores for
tè diuitias.Quãtos hoc negociũ perambulãs in tenebris
trudi fecit in tenebris exteriores ueſte ſpolians nuptiali:
& uirtutum exercitia fructu pietatis euacuans.Quãtos er
go peſtis hæc nequiter ſupplãtatos turpiter q̊qꝫ deiecit:
ut cæteri quiqꝫ quos latuit occultꝰ effoſſor ſubitã expa-
ueſcerent ad ruinam,Quid uerò hũc fouet uermem aliud
Mat.16. quàm mentis alienatio & obliuio ueritatis? Aut quid niſi
ueritas hunc prodendũ ueſtigat proditorem:& negotiũ
arguit tenebrarũ? Nimirũ hæc eſt q̄ dicit.Quid ꝓdeſt ho
Sap.6. mini ſi uniuerſum mundũ lucret̃:ſe aũt perdat,& detrimẽ
tum ſui faciat? Et item.Potentes ait potenter tormẽta pa-
tientur.Hæc eſt que ſedula ſuggeſtione reducit in mentẽ
quàm ſit in ambitu friuola conſolatio:graue iudiciũ uſus
breuis:finis ignotus. B Hucuſqꝫ tentationes dñi:quar-
tam inimicus non præſumit afferre.Illa enim de ignoran
tia eſt nec dubitat ſapientiſſimum:qui ſic moderabat̃ re-
ſpõſiones ſuas,ut in nullo unquã poſſet deprehẽdere qđ
Mat. 4. quærebat.Prima ſiquidem tentatione:eſuriẽti ſuadebat
de lapidibus panem facere:ſed ille nec poſſe nec nõ poſſe
Deu. 8. reſpondens:cibũ aliũ prætẽdit dicens. Non in ſolo pane
uiuit homo &c.Secunda uerò tentatione ꝑcipitium ſua-
debat:promittens quia non læderet̃ ſi filius dei eſſet:& ſic
uidens oĩs ciuitas laudaret eũ & magnificaret:& nec eſſe
ſe,nec non eſſe reſpondit.Tertia de ambitione fuit:qñ oĩa
regna mundi promiſit ſi cadens adoraret eũ.Vides ne:ꝙ
ambitionis uia adoratio diaboli,eſt quia uidelicet ad ho-
nores & gloriã mũdi perueniẽdũ ſuis ille adoratoribus
pollicetur? Quarta ut dixi tẽtatione apud eum abſtinuit
cuius nimirum tantã eſſet expertus prudentiã ex reſpon-
ſis. Quid autẽ aduerſus alios faciat quos uidet oĩmodo
diligere iuſtitiã & odiſſe iniquitatẽ? Quid niſi ut iniqta
tem palliet uirtutis imagine? Quos eñ perfectos boni no
uerit amatores:malum eis ſub ſpecie boni nõ medio cris
ſed perfecti perſuadere conatur:ut cito cõſentiat qui ma-
gnopere diligit bonũ & facile qui currit:incurrat.Hoc
eſt igit̃ dæmoniũ non modo diuturnũ ſed meridianũ.An
non hoc timuit maria,qñ ad nouã angeli ſalutationẽ expa
uit? An nõ hoc inſinuabat apoſtolus cũ diceret:nõ enim
2.Co.2. ignoramus cogitationes eius? Ipſe eñ angelus ſathanæ
tranſfigurat ſe ĩ angelũ lucis. An nõ deniqꝫ hoc ipſum
metuebant diſcipuli qñ uidẽtes dñm ſuper mare ambulã-
tem clamabant putantes fantaſma eſſe? Et uide quàm be-
ne cõgruit ꝙ quarta uigilia noctis fuiſſe dicit̃:qñ cõtra tẽ
tationẽ quartã uigilaſſe diſcipuli ꝓhibent̃:Nec uerò in re
manifeſtiſſima noſtro arbitror opus eſſe eloquio:ꝙ uide-
licet ſola ſit ueritas que palliatã detegit falſitatẽ. D Qua
tuor has tentatiões etiã ĩ generali ſtatu eccleſiæ haud dif
ficile diligens conſiderator inueniet.Nõnne eñ timor no
cturnus exercebat nouellam adhuc eccleſiæ plantationẽ
quãdo oĩs q occiderat ſeruos dei arbitrabat̃ ſe obſequiũ
præſtare pio? Demũ perſecutione ceſſante & die reddita
turbauit eam grauius & afflixit ſagitta uolãs:quãdo exie
runt aliqui de eccleſia inflati ſpũ carnis ſuæ inanis & uo-
latilis gloriæ cupidi & uolẽtes ſibi facere nomẽ linguas
ſuas magnificãdo diuerſa & peruerſa dogmata fabricaue
runt.At nũc quidem pax à paganis,pax ab hæreticis ſed
nõ eſt pax à falſis filĳs.Multiplicaſti gentem dñe:Ieſu ſed
non magnificaſti lætitiam:qm̃ multi ſunt uocati:pauci ue
rò electi.Omnes chriſtiani:& omnes ferè q̄ ſua ſunt quæ-
rũt:nõ quæ Ieſu chriſti.Ipſa quoqꝫ eccl'aſticæ dignitatis
officia in turpem quæſtũ & tenebrarum negotiũ tranſie-
re:nec in his ſalus aĩarũ:ſed luxus quærit̃ diuitiarũ.Pro-
pter hoc tõdent̃:propter hoc frequẽtãt eccl'ias:miſſas ce-
lebrãt:pſalmos decãtãt.Pro epiſcopatibus & archidiaco
natibus impudenter hodie decertat̃:ut eccleſiarũ reddi-
tus in ſuperfluitatis & uanitatis uſus diſſipent̃.Supereſt
ut reuelet̃ homo peccati:filius ꝑditiõis:dæmoniũ nõ mõ
diurnũ ſed & meridianũ:quod nõ ſolũ tranſfigurat̃ in an
gelũ lucis:ſed extollit̃ ſupra omne qđ dicit̃ deus:aut qđ
colit̃.Nimirũ inſidiat̃ crudelius calcaneo matris eccleſiæ
à qua dolet caput ſuũ eſſe cõtritũ.Hic plane grauiſſimus
erit incurſus:ſed ob hoc quoqꝫ eccleſiã electorũ ueritas
liberabit:ꝓpter eos breuiãs dies:& dæmoniũ meridianũ
deſtruẽs illuſtratiõe aduẽtus ſui.Et hæc quidẽ dicta ſunt
de tentationibus iſtis:nã & in ſermone quodã ſuper cãti
ca cãticorũ memini me ſuper his tractaſſe ſimiliter:cũ me
ridiani huiꝰ dæmonĳ mẽtio incidiſſet ex occaſiõe ſcilicet
meridiani accubitꝰ ſpõſi quẽ ſibi ſpõſa petierat indicari.

De ſeptimo uerſu Sermo ſeptimus,unde ſupra.

IN ſpe uiuimus fratres nec deficimꝰ in tri
bulatiõe ꝑſenti ꝙ in expectatione ſimus
indefectibiliũ gaudiorũ.Neqꝫ enim uana
uobis hæc expectatio aut dubia ſpes uide
tur:innixa nimirũ æternis promiſſiõibus
ueritatis.Deinde etiã ex ꝑceptione ꝑſen
tium numerũ firma eſt expectatio futurorũ & ꝑſentis gra
tiæ uirtus nimis credibiliter atteſtat̃ fœlicitatẽ promiſſæ
gloriæ ſine dubio ſequuturã.Nempe dñs uirtutũ ipſe eſt
rex gloriæ:& in hymno quoqꝫ,eundẽ cãtamus patrẽ per
hennis gloriæ:patrẽ potentis gratiæ:cui & in pſalmo ca-
nimus:quia miam & ueritatẽ diligit deus:grãm & gloriã
dabit dñs.Viriliter ergo ſuſtineat in hoc ſeculo pietas col Pſal.83.
luctationẽ:& ꝑſequutiuoẽ quãlibet æquanimiter patiat̃.
Quidni tolleret omnia:q̄ ad oĩa ualet promiſſionẽ habẽs
eius uitæ nũc eſt & futuræ? Repugnet fortiter impugnãti
quia & repugnãti ꝓpugnator aderit indefeſſus:& trium
phanti nõ deerit largiſſimus remunerator.Scuto,inquit,
circũdabit te ueritas eius.Neceſſaria plane inſuperabilis Textus.
ꝓtectio ueritatis:nõ mõ interim in carne degẽti:ſed poſt
modũ exeunti:& nũc quidem ob periculoſos conflictus:
tunc uerò ob monſtruoſos occurſus ſpirituũ malignorũ.
Nempe & ſanctiſſimã illam glorioſi Martini animam uo-
luit pars inimica nocere:& cruenta beſtia ſciens ꝙ modi-
cum iam tempus haberet:tota profecto inſania malitiæ in
fatigabilis:non eſt uerita prope aſſiſtere:ei quoqꝫ in quo
nihil habebat.Imo uerò ad ipſum etiã regẽ gloriæ accede
re impudentiſſima temeritas illa ꝑſumpſit:ſicut ipſe teſta
tur.Venit eñ princeps mundi huius:& in me nõ inuenit Iohã.14
quicquã.Fœlix aĩa q̄ ſic interim tẽtationum iacula ſcuto
ueritatis repulerit:ut nil ꝓrſus uenenatũ in ſe coaleſcere
paſſa omnino nõ cõfundat̃ cũ loquet̃ inimicis ſuis in por
ta:nihil in me funeſtũ reperies.Fœlix quẽ ſic circũdat cli
peus ueritatis:ut introitũ q̊qꝫ & exitũ eius cuſtodiat:exi
tũ utiqꝫ ab hac uita:& introitũ in futuram:quo uidelicet
nec moliat̃ à tergo:nec à facie mali quippiã inimicus attẽ
tet.Siquidẽ oĩno opus illi cuſtode:opus erit duce fideli:
opus erit cõſolatore magno ꝓpter horribiles illas uiſio-
nes:nõ minus quàm hic adiutore & ꝓpugnatore:contra
inuiſibiles tẽtatores.Glorificate itaqꝫ dilectiſſimi & por-
tate interim chriſtum in corpore ueſtro onus delectabile:
ſuaue:põdus:ſarcinã ſalutarẽ:etiã ſi ꝑmere aliquãdo for-
tè uidet̃:etiã ſi interdũ latera tõdit & flagellat recalcitrã
tẽ:etiã ſi qñ in chamo & fræno maxillas cõſtringit & coer
cet oĩno fœliciter.Eſto ut iumẽtum qui ſaluatorem por-
tas:ſed nõ penitus ut iumentũ.Homo,inquit,cum in ho- Pſal.43.
nore eſſet nõ intellexit:cõparatus eſt iumentis inſipienti-
bus & ſimilis factus eſt illis.Quid eñ tãtopere uel plãgit
ꝓpheta uel arguit in homine ſimilitudinẽ iumẽtorũ pre-
ſertim q alio quodã loco de ſe loqui & dicere deo nõ ſine
quadã cõgratulatiõe uidet̃:Vt iumentũ factus ſum apud Pſal.72.
te:& ego ſemp tecũ? Puto,imo nõ putũ ſed ſcio,ſimilitu-
dinẽ aliquã iumẽtorũ,homini cõmẽdari:ſed plane non eã
quæ in

quæ in non intelligendo & inſipientiæ:ſed q̄ in patiẽtiæ
imitatione conſiſtat.Neqꝫ enim ſuccenſentis ſimiliter ſed
ne plãgentis qdẽ uideret̃ uox:ſi dixiſſet. A Hõ cum ſub
onere dei eſſet nõ recalcitrauit: ut iumẽtũ factus eſt apud
eũ. Quis nõ illi iumẽto plurimũ inuideret:cuiꝰ in humili
tergo ad cõmẽdationem ineffabilis ſuæ mãſuetudinis di-
gnatꝰ eſt ſedere ſaluator:ſi cũ illius tã ꝑcioſi oneris geſta
tione intelligẽtiã quoqꝫ tã ſingularis habuiſſet honoris?
Vt iumẽtum igitur eſto:minime tñ iumentum: patienter
quidem ſuſtinens onus:ſed honorem intelligens ſapien-
ter:& delectabiliter cogitans tam ipſius oneris qualitatẽ,
plus quam propriam utilitatem.Magnus ille ignatius di
ſcipuli quẽ diligebat Ieſus auditor:martyr noſter:cuius
ꝑcioſis reliquĳs noſtra ditata eſt pauptas:mariã ĩ pluribꝰ
quas ad eã ſcripſit epiſtolis chriſtiferã cõſalutat.Egregiꝰ
planè titulus dignitatis:& cõmendatio honoris immẽſi.
Nẽpe cui ſeruire regnare ẽ geſtare hũc:nõ onerari eſt ſed
ornari.Cæterũ unde ei de quo nunc loquebamur ſaluato
ris aſello uerendũ ullatenꝰ uidebat̃:ne ſub illa tali ſarcina
deficere poſſet in uia? An uerò timẽdus ei aut luporũ in-
curſus:aut raptorũ occurſus:uel præcipitiũ ſeu periculũ
aliqđ ſub tãto ꝑſide metuẽdũ? Fœlix q ſic tulerit xp̄m ut
à ſctõſctõrũ iſctãm ciuitatem mereat̃ iduci.Nõ ẽ oĩno qđ
timeat:ne uel in uia aliqđ offendiculũ:uel repulſam in ia-
nua patiat̃.Illi nẽpe iumẽto uiam parabãt fideles populi:
Textus. huic angeli ſancti:qm̃ angelis ſuis mãdauit de te:ut cuſto
diãt te in oĩbus uĳs tuis ne fortè offendas ad lapidẽ pedẽ
tuũ.Sed nõ ſunt hæc ꝑoccupanda modo:ſeries magis ipã
Textus. ſcripturæ expoſitionis ordine ſequenda eſt.Cadent à late
re,inquit,tuo mille & decem milia à dextris tuis:ad te au
tem non appropinquabit.Hic eñ uerſus hodie nobis de
tractandus eſt,non ignoratis.In præcedẽti ſanè capitulo
qđ nouiſſime tractabat̃ dictũ eſt ſi recolitis quẽadmodũ
à quatuor quibuſdam maximis equidẽ grauiſſimiſqꝫ ten
tationibus huiꝰ uitæ protectio liberet ueritatis:uidelicet
à timore nocturno:à ſagitta uolante in die:à negotio per
ambulãte in tenebris:ab incurſu & demonio meridiano.
Qđ igitur ſeqtur:cadent à latere tuo mille &c.futuræ ma
1.Tim.2. gis uitæ arbitror aſſignãdum. Vnde & in pricipio ſermo
nis huiꝰ meminiſtis adhuc, niſi fallor,ſnĩæ apoſtolicæ:qua
uidelicet ualere ad oĩa pietatẽ:uitæ quoqꝫ eiꝰ q̄ nũc eſt &
futuræ promiſſionẽ habere cõmẽdat. Audite ergo & audi
te in lætitia cordis ueſtri:qđ ad futuræ uitæ promiſſionẽ
ueſtrãqꝫ expectationem pertinere uidet̃.Vbi eſt theſaurꝰ
ueſter:ſit & cor ueſtrũ.Et quidẽ ſtudioſe audiſtis ꝑſentia,
nõ ſum immemor: ſed ſtudioſius decet futura audire. Nã
& pſeudo ꝓphetã balaã dico (recolite q hyſtorias noſtis)
& ipſe inquã iniquus,iuſtorum mortẽ optabat:nouiſſima
ſua horum ſimilia fieri præcabat̃. Tãtꝰ eſt pietatis fructꝰ:
tanta iuſtitiæ merces ut ne ab ipſis quidem nõ deſiderari
queat impĳs & iniuſtis.Minus tñ oblectat canticum ſyõ
ſalices babylonis. Suſpẽdẽda proinde organa apud eos:
lamentãdum magis ſuper flumina babylonis:ſi fortè per-
ſuaderi eis poſſit ut plãgant.Hic planè cãtandum eſt ubi
non deerunt qui tota alacritate ſpiritus ſaltent ad uocem
pſalterĳ ad canticũ ſyon:& uehementia quadam ſacri de
ſiderĳ ad eam geſtiant præuolare dicẽtes.Quis dabit mi-
Pſal.54. hi pẽnas ſicut colũbæ:& uolabo & requieſcam? Quid eñ
alius exultare:quàm ex ſeipõ ſaltare eſt? Minus ſapit ĳs q
medio adhuc periclitantur in mari,iactant̃ undis:agũtur
fluctibus:quãlibet fauorabile ſit qđ de remoti & ꝓpe iam
deſperati trãquilitate ſeu amœnitate littoris,nũciat̃.Sed
nec ad eiuſmodi ꝑtinet aĩam qđ hodie uobis ꝓpoſitũ eſt.
Neqꝫ eñ talis quẽpiã adhuc meret̃ audire:cadent à latere
tuo mille:& decẽ milia à dextris tuis.Memẽto cui hæc ꝓ-
miſſio facta ſit.Nẽpe ei q habitat ĩ adiutorio altiſſimi:ĩ ꝓ
tectiõe dei cæli commorabit̃.Audiat igit̃ is q ſalutis por-
tui cogitatione iam & auiditate appropĩquat:q præiacta
ta uelut quadam anchora ſpei ſuæ terræ illi deſiderabili
inconuulſibiliter inhæſiſſe uidetur cunctis diebus quibꝰ
nunc militat:expectans donec ueniat immutatio ſua.Cer
tiſſima ſanè & præcipua appropinquatio portus huius:
hæc ipſa cõuerſatio eius in qua poſiti eſtis exitus præpa-
ratio eſt uocationis uidelicet & iuſtificatiõis diuinæ. In
his nẽpe duobus fidelis quædam cõſtituta eſt connexio
uelut cuiuſdam æternitatis ad æternitatẽ:id eſt magnifi-
cationis ad ꝑdeſtinationẽ: quarũ equidẽ ſicut ꝑdeſtina-
tio nulla eſt pæciſa principio: ſic & magnificatio nihilo-
minus nullo unquã fine claudenda.Ne uerò eã quã dixi-
mus quaſi gæminæ huius æternitatis mediã connexionẽ
eſſe putes noſtræ adinuentionis apoſtolum audi:ſi nõ eã
dem tibi manifeſtius ipſe commendat. Quos eñ præſci-
uit & prædeſtinauit cõformes fieri imaginis filĳ ſui:quo- Rom.8.
modo putas aut quo ordine magnificabit? Siquidẽ quæ
à deo ſunt:ordinata ſunt.Num à prædeſtinatione ad ma-
gnificationem ſaltu quodã peruenies repentino. Proin-
de tibi medium põtem:aut magis ingredere iam paratũ.
Quos predeſtinauit:inquit, hos & uocauit:quos autem
uocauit hos & iuſtificauit.Et quos iuſtificauit:hos & ma
gnificauit.Hæc uia equidem bona uidetur nõnullis ho-
minibus:ſed & bona eſt:nihil ſuper eius fine timendum.
Nõ tibi ſint uiæ huiꝰ ſuſpecta nouiſſima: perge ſecurus,
tãto uiuidius quãto certius ea iam propinquare uiden-
tur:nempe tenes media:quomodo nõ nouiſſima propin- Mat.4.
quarent? Agite,inquit,pœnitẽtiã: appropinquabit eñ
regnum cælorũ.Sed regnũ, inquies, celorum uim patit̃
& uiolenti rapiunt illud. Nullus mihi reſpondeat, non
niſi per medios hoſtium cuneos patet acceſſus:in itinere
medio ſunt gigantes:in aere uolitant:obſident tranſitũ:
obſeruant tranſeũtes.Attamẽ fiducialiter age,ne timeas.
Magni ſunt:multi ſunt:ſed cadẽt à latere tuo mille:& de-
cem milia à dextris tuis.Cadẽt undiqꝫ:nunquam tibi de-
inceps in perpetuum nocituri:parum eſt:non appropin-
quaturi.Equidẽ uidebit peccator & iraſcet̃:ſed à latere
ueniet ꝙ uidelicet ꝑueniat te miſericordia dei tui:eadem
quoqꝫ nihilominus etiã miſericordia ſubſequat̃:& ĩtroi-
tũ uidelicet tuũ (ut quidẽ ſupra meminimꝰ) & exitũ tuũ
cuſtodiẽs.Alioquin quid in illo tam terribili ſpiritualiũ
nequitiarum occurſu,humani poſſent cõſiſtere ſenſus:ꝙ
non intolerabili cõcuterẽtur horrore. Quid putatis fra-
tres ſi uel uni alicui ẽ tam multis principibus tenebrarũ
in mediũ ueſtri irruere:& in tota feritate ſua ac tenebroſi
enormitate corporis apparere liceret:quis illũ poſſet uel
corporis ſenſus ſuſtinere uel cordis? Deniqꝫ añ hos pau-
cos dies ipſi ſcitis unum quendam ex uobis & prius dor-
miẽtem & poſtea excitatũ:tam grauiter fantaſia noctur-
na perturbare permiſſa eſt:ut uix illa die rationis com-
pos:uix potuerit eſſe ſecurus.Etiã omnes uos pariter ex-
pauiſtis:cum territus ille terribilem nimis exclamaſſet
in uocem erubeſcendum ſanè ꝙ uſqꝫ adeo fides in uobis
(uel dormientibus) uiſa fuerit obdormiſſe,ſed ad noſtrã
ſine dubio factum eſt ammonitionem:ut tota ſolicitudi-
ne meminerimus aduerſum quos nobis ſit colluctatio
nequando ſcilicet aut ignari hoſtilis inuidiæ: aut prote-
ctioni diuinæ inueniamur ingrati.Ex uehementiſſimo ſi-
quidem proprĳ cruciatu liuoris in tantum prorupit ma-
litia inueterata furorẽ:his præſertim diebꝰ ſanctis acrius
ſeſe indicans ueſtra deuotione torqueri.Eodem ſane ta-
beſcentis inſaniæ zelo,ſed licentia ampliori exeuntibus
ſanctis adeſt:nõ niſi à latere tamen:neqꝫ enim uel occur-
rere iam à facie quaſi ut uim faciat:uel à tergo repere tã-
quam ut decipiat permittetur. Sed nec iuxta iter quidẽ
ſcandalũ de cætero ponet tibi:ad te eñ nõ appropinqua
bit:nõ modo non attinget ut ferat:ſed nec accedet ut ter
reat.Puto enim id uerebaris ne te forſitan grauis ad illas
tam monſtruoſas effigies:& larualium tantam multitudi-
nem facierum horror inuaderet:ſed egregius tibi para-
cletus & efficaciſſimus adhæſit conſolator:ipſe nimirũ Pſal.61.
de quo legiſti: Coram illo procident ætyopes:& inimici
eius terram lingent. Planè ad nihilum deducetur in cõ-
ſpectu eius malignus:ſic timentes ſe glorificabit.Præſen
te te domine Ieſu quantũlibet irruant hoſtes:imo nõ ir-

ruant ſed ruāt: confluant undiqꝫ ſed ut fluant, & pereāt
à cōſpectu dñi: queadmodū fluit cæra à facie ignis. Quid
enī metuā deficiētes: qd trementes paueam: qd uerear ca-
dētes? Et ſi ābulauero in medio umbræ mortis: nō time-
bo mala dūmodo tu mecū ſis dñe deꝰ meus. Siqdē ꝓtinꝰ
aſpirabit dies: & īclinabunt umbræ cadēt hincinde prin-
cipes tenebrarū. Quos enī nūc quoqꝫ dū inter malignas
eorū occultasqꝫ ſuggeſtiōes ꝑ fidē adhuc nō ꝑ ſpeciē am
bulamus: fides tñ uictorioſa triūphat qūo nō facilius ipſa
iam tunc ꝓpalatæ cognitio ueritatis euidens cū ſuis illis
tenebroſis ferrugineiſqꝫ imaginibꝰ exufflabit? Nec cau
ſeris forte de numero uel ipſam ſaltem multitudinem ue-
rearis. Memēto ſane ꝙ ad unum ſaluatoris imperium ab
obſeſſo iā & diu poſſeſſo unius hominis corpore dæmo-
num legio tota diſceſſit: & ne ipſos quidē auſa eſt niſi ab
eo iuſſa cōtingere porcos: quātomagis ipſo duce quotqt
fuerint undiqꝫ cadēt cū ingēti admiratione & confuſiōe
Gen. 6. dicētes: Que eſt iſta quæ aſcēdit ſicut aurora conſurgēs
pulchra ut luna, electa ut ſol, terribilis ut caſtrorum acies
ordinata. Intrepidus itaqꝫ & oīno impauidus: magis au-
tem gratulabundus & laudās oculis tuis cōſiderabis nec
ſane iam uel impugnationē ſuſtinebis uel furorem pauc-
bis: ſed magis retributionē pctōrū uidebis. Et quidē ui-
dent ſufficere poſſe hodie quæ dicta ſunt: ſed adhuc ſane
aliquos ueſtrū nonnulla arbitror expectatione ſuſpendi.
Mouet enī ſtudioſiores quoſqꝫ, ni fallor: qdnā ſibi uelit
ꝙ à dextris quidē decem milia: à ſiniſtris uero mille phi-
bet eſſe caſuros. Nā latus ſane qd ſimpliciter dicitur: nō
niſi ſiniſtrū hoc loco licere accipi puto: ꝑſertim ꝙ dextrū
quidē incōtinēti proprio deſignet ex noīe. Et quidē nō
ſine certi ratiōe myſterij: à ſiniſtris multos: ſed multo plu-
res à dextris caſuros eſſe prædixiſſe uideat. Niſi forte qs
tam hebes fuerit & inſulſus ut in eo quod dicitur mille &
decem milia: certā exprimi putet numeri taxationem: &
non magis ſuperabūdantē comparationē. Nos enim ſic
non diuinas ſcripturas accipimus, ſed neqꝫ eccleſia dei.
C Cadent ergo à ſiniſtris quidem mille: à dextris autem
decē milia: qd uidelicet abūdātiori malignitate & uelut
copioſiore manu dextris inſiſtere partibus: dextrū latus
appetere cōſueuiſſent: Qd quidē ſi magnū illud eccleſiæ
corpus conſiderare libet: facile ſatis aduertimus: longe
acrius impugnari ſpūales uiros ipſiꝰ eccliæ quàm carna-
les: q̄ nimirū duo eius latera dextrum ſiniſtrūqꝫ puto nō
inconuenienter accipimus. Agit hoc ſane ſuperbia ſemꝑ
inuidioſa malitia: perfectiores quoqꝫ uehemētiꝰ pulſans
Iob. 40 iuxta illud: eſca eius electa. Et iterum. Abſorbebit fluuiū
& non mirabitur: & habet fiduciā ꝙ influat iordanis in
os eius. Agit inquam & ſi non ſine certa diuini diſpēſa-
tiōe cōſilij: qui quidem nec imperfectiores ſupra id quod
ferre poſſunt tentari permittit: faciēs cum tentatiōe pro-
uentū: & perfectioribus nō modo glorioſiores, ſed nu-
meroſiores parat ex hoſte triumphos. Tota ergo pariter
electorū eccleſia coronabit: & ex utraqꝫ parte ſui legiti-
me certauerit: utroqꝫ nimirū cornu tam potēter interim
uentilans inimicos: ut paulopoſt manifeſtius cadere ui-
deantur à latere eius mille: & decem milia à dextris eius.
Sic nimirū olim iam quidē Dauid pfectiore uirtute ꝓba
ta: necdum uero propalata in Iſrael reprobatione ſaulis
1. Re. 18. canebāt in choro dicentes: Percuſſit ſaul mille & Dauid
decem milia. Si autem ad ſingulos magis placet hoc re-
ferri: non nobis deeſt ne in hac quidē parte ſpiritalis in-
telligētiæ uia: dūmodo propriā ſuꝑ hoc experiētiam cō-
ſulatis. Longe ſiquidē ampliori ſolicitudine & calliditā-
te multiplici, pars aduerſa uulnerare in nobis dexterā ſa-
tagit quàm ſiniſtram: nec tā corpori perfecto quàm cor-
dis laborat auferre ſubſtantiā. Vtraqꝫ nimirum proſperi-
tatem humano generi inuidere noſcuntur: utraqꝫ eos fœ
licitate priuare cōtendunt & cæleſti uidelicet & terrena:
ſed lōge āplius rore cæli quàm pinguedine terræ. An ue
rò incongrue hæc dixerimꝰ duo latera, qbꝰ nimirū dupli
cē hoīs ſubſtātiā cōſtat inniti: uos iudicate. Nā ꝙ ſpūalia
quidē bona attribuimꝰ dextræ: ſiniſtræ uero carnalia: mi
nime prorſus uereor arguendū: ꝑſertim a uobis qbꝰ ſemꝑ
ſtudij eſt: nec dexterā aliqñ ſiniſtrā, nec ſiniſtrā dexterā re-
putare. Nec uero aliter uera qdē ſapīa ꝓbat: quàm ut ī ſi-
niſtra: diuitiæ & gloria: ī dextera aūt ſit longiturnitas ui-
tæ: nā & hoc ſane nullatenus expedit ignorare: quanā uo
bis uehemētius inſtet ꝑuicax hoſtiū multitudo: illic nēpe
ſtudioſius repugnandū ubi grauior urget neceſſitas: ubi
totū belli imminet pōdus: & ubi colluctationis ratio uni
uerſa cōſiſtit unde nobis parat tota aut uictis ignominio
ſa captiuitas aut uincentibus glīa triūphalis. Deniqꝫ pro
pter hoc nō qdē ad inſipiētiā uobis: tūdēdū libere aduer-
ſario uidemini latus expoſuiſſe ſiniſtrū: ut dexterum per
inde tota ſolicitudine cōſeruetis. Hæc nimirum commē-
data à chriſto & chriſtianis omnibus imitanda ſerpentis
prudentia eſt: ut caput ſolum toto ſi neceſſe fuerit expoſi
to corpore tueatur. Hæc uera philoſophia: hoc cōſilium
ſapiētis: ut oī cuſtodia ſeruetur cor: qa ex ipſo uita proce
dit. Hæc deniqꝫ gratia & mīa dei in ſeruos eius: & reſpe-
ctus in electos illius: ut in eorum interim ſiniſtram quidē
uelut diſſimulans: dexteræ ſemꝑ ſtudioſus protector aſſi-
ſtat. Hic eſt qd de ſeipſo propheta teſtatur. Prouidebam Pſal. 15.
dominum in conſpectu meo ſemper: qm̄ à dextris eſt mihi
ne commouear. Nunquid nō & illius manum dexterā: &
ſolam eam putas dexteram tenuiſſe: cuius totam in facul-
tatem pariter & in carnem licere paſſus eſt quicquid libe
re uiſum eſt inimico: uerūtamen animam inquit eius ſer-
ua? Vtinā mihi ſemper à dextris ſis Ieſu bone: utinā ſem-
per teneas manum dexteram meam. Scio enim & certus
ſum: qm̄ nulla nocebit aduerſitas ſi nulla dominet iniqui
tas. Tundeatur interim & tundatur ſiniſtrum latus: pulſe
tur iniurijs: uellicetur opprobrijs: libēs illud expono dū
à te cuſtodiar dummodo ſis ipſe protectio mea ſuper ma-
num dexteram meam. Forte enim mille qui à ſiniſtris caſu
ri ſunt: hoīes magis intelligendi ſunt quàm dæmōes. Hi
nimirū nobis non niſi ob tpalia q̄libet aduerſant & trāſi-
toria bona: q̄ quidem aut nos habere inuidioſa maligni-
tate ſuſpirant: aut cupiditate iniuſta ſeſe potiꝰ doleāt nō
habere. Forte enī mundi huius conantur auferre ſubſtan Iob. 1.
tiam: forte fauorem hoīm forte ipſam corporū uitā. Vſqꝫ
huc ſæuire humana ꝑſequutio poteſt: aīæ uero nō habet
quid faciāt. Nā dæmones quidem ſuꝑna nobis & æterna
potius inuidere noſcuntur: nō tñ ut ſibi cedat qd irrepa-
rabiliter amiſerunt: ſed nec illud pauꝑ de puluere ſuſcita-
tus accedat. Vnde ipſi in gloria conditi irreparabiliter ce
ciderunt. Indignatur & liuore tabeſcit obſtinata maligni
tas: humanam fragilitatem obtinere: qd retinere ipſa non
meruit. Sed & ſi qñ forte cuiuis tēporalia dāna aut inferre
conātur: aut gratulāt inferri: hæc eorū tota molitio eſt ut
iactura exterior uel eidē ipſi uel alteri occaſio ſit interna.
Sicut à regiōe hoīes quoties ea ſuadere nobis: aut qlibet
mō efficere curāt, unde dextera noſtra lædat: nō hoc qdē
principaliter agere ſed tēporale aliqd cuiuis prouenturū
uel ſibi. ſ. uel nobis uel alteri forte cupiā aut detrimētum
aut emolumētū exinde ſeu captare ꝓpulſare uelle uiden-
tur. Niſi forte eatenus qs in dæmonē trāſierit ex homine:
ut optare ullo mō poſſit quēlibet ſibi īimiciſſimū hoīem
æterna dānatione mulctari. Quid nos miſeri dormitamus
à ſpūali ſtudio qs tā multipliciter inſectat neqtia ſpūalis?
Et pudor ē dicere, & ſilere ꝓhibet uis doloris. Quātos eī
inuenire eſt fratres ex his qqꝫ q in religiōis habitu & ꝓpo
ſito degūt perfectionis: qs terribilis illa ꝓphetæ ſentētia Pſal. 136.
comprehendiſſe uidetur? Si oblitꝰ fuero tui hieruſalem:
obliuioni detur dextera mea. Nempe ſiniſtri cuſtodiæ la-
teris tota ſolicitudine incubātes callent admodum: ſed ſa
pientia huius ſeculi, cui abrenūciaſſe debuerāt: ea quoqꝫ
nihilominus quam reuelat caro & ſanguis: quibus iuxta Gala. 1.
apoſtolum: noluiſſe acquieſcere uidebantur. Deniqꝫ ui-
deas eos tam auide lucra captare præſentia: tam ſeculari-
ter tranſitorijs utilitatibus adgaudere ad terrenarum
damna uel minima facultatū tam puſillanimiter turbari:
tam carnaliter

tam carnaliter ſuꝑ his decertare: diſcurrere tā impudēter
tam irreligioſe ſecularibꝰ ſeſe īplicare negotijs: ac ſi hoc
eſſet tota eorū portio: hæc uniuerſa ſubſtantia. Attentius
ſane agricola pauperē excolit fundum: ſed cui forte nulla
āplior ꝑcioſior ue ſit poſſeſſio. Buccellā panis ī ſinu ſuo
mēdicus abſcondit qd in ſacellis ſuis ſolū hoc metalli ge
nus eruginet. Tu qd ita extremæ huic paupꝫtati: & qdē ꝓ-
prij male ꝓdigus laboris incūbis. Et eſt alia tibi poſſeſſio
& ſi forte remota. Erras. Nil tā ꝓpe nos quàm qd ītra nos
eſt. At forte nō qdē lōgius poſitā ſed inutilē eſſe cauſaris:
ut hic tibi q̄redā magis ſufficiētiā putes. Falleris: ubi ma-
gis inuenies: imo nō inuenies niſi ibi. An uero æſtimas ꝙ
uel operā tuā non exigat: uel minus reſpondeat operāti?
Aut certe in tuto credis eſſe locatā: nec ulla deinceps ſoli
citudine cuſtodis egere? Quodlibet horū ſapias: ſcito ꝙ
deſipias uehemēter. Ibi enī quàm maxime q̄ ſeminauerit
hō hæc & metet. Sed & q parce ſeminat parce & metet: q
uero in bñdictionibꝰ ſeminauerit: de bñdictionibꝰ & me
tet: ut faciat unū triceſimum, unū ſexageſimū, unū cēteſi-
mum. Habes aūt theſaurū iſtū ī uaſis fictilibꝰ: ſi tñ adhuc
habes. Puto enī iā amiſiſti: puto iam ſublatꝰ eſt: puto iā co
mederūt alieni robur tuū & ignoraſti: nec potes theſauro
tuo cor apponere: qppe q theſaurū ipm nō habeas. Alio-
quin quæſo te: ſi tam ſolicitus es: ſi nec minima ſpernis: ſi
tā prudēter ſeruas paleas tuas, etiā horreū tuū ſeruare me
mento & cuſtodire. Imo uero nō exponas theſaurū tuū: q̄
ſic incubas ſterquilinio tuo. Forte enī illud tibi inuident
mille: ſed iſtū obſidēt decē milia: nec minus ſuperabundā
tes aſtutia & crudelitate quàm numero. Cadent, inqt, à la
tere tuo mille: & decē milia à dextris tuis. Verte illuc ocu
los fidei: forte iam enī irruperunt aditus: forte iam libere
diripiunt omnia: forte iam ſpolia ipſa diſtribuūt. Quid ſi
niſtro lateri tā male ſtudioſus obſeruator inhæres: niſi ꝙ
non in latere iam tibi eſſe ſed in facie ſiniſtra uidentur: ꝙ
hæc prouideras in cōſpectu tuo ſemper & qui tāgit hoc:
non latus tetigiſſe putetur: ſed pupillam oculi tui? Cæte-
rū iam nūc tibi ꝓuide quiſquis es dextri negligēs: ſiniſtri
lateris cultor: ne cū hædis locū accipias in ſiniſtra quā ele
giſti. Aſperum uerbum eſt fratres: non immerito expaui-
ſtis. At cauere nō minus neceſſe eſt quàm pauere. Et qdē
dñs meus Ieſus poſt cætera inæſtimabilis ſuæ erga me be
neficia pietatis: etiam dextrum ſibi propter me paſſus eſt
latꝰ fodi: quod uidelicet nō niſi de dextera mihi ꝓpinare
uellet nō niſi in dextera locum parare refugij. Vtinā ego
talis merear eſſe columba q̄ in foramine petræ habitet: &
in foramine lateris dextri. Conſidera tñ hoc uulnus eum
penitus non ſenſiſſe. Neqꝫ enī illud excipere uoluit niſi iā
ſoporatus in morte: ut moneret te quādiu uiuis in huius
ſemꝑ lateris uigilare cuſtodia: ſed & mortuā cenſeri eam
animā oportere: q̄ qdē pernicioſa in ſenſibilitate, diſſimu
let in dextera ſibi uulnꝰ infligi. Merito quidē in ſiniſtro
latere poſitum eſſe dicitur cor hominis: ꝙ affectio eiꝰ pro
na ſit ſemper & procliuis in terram. Nec ſane ignorabat
hoc q miſerabiliter ingemiſcēs adhæſit, īquit, pauimēto
Pſal. 118. anima mea: uiuifica me ſm̄ uerbū tuum. Sed ne is quidem
in hoc pondere nos conditionis hūanæ & grauedine cor
dis uolebat remanere: qui ſic admonens loquebatur: leue
mus corda noſtra cum manibus ad deum. Plane id ſuade-
bat: ut à ſiniſtro latere erigerentur ad dextrum. Secularis
militia fratres in ſiniſtro tantū latere clypeum portat: nō
imitemur ſi inter eos nolumꝰ deputari: quos huic ſeculo
2. Ti. 2. militare conſtat, non chriſto. Nemo, inquit, militans deo
implicat ſe negotijs ſecularibus: hoc eſt: ſcutum applicat
non tam dexteræ quàm ſiniſtræ. Attamen fratres utrumqꝫ
nobis latꝰ tegendum eſt: ſi meminiſtis. Scuto, inquit, cir-
1. Cor. 6. cūdabit te ueritas eius. Et aplūs ipſe. Per arma, inquit, iu
ſtitiæ à dextris & à ſiniſtris. Cæterum ipſam audi iuſtitiā.
Forte enī nō eadē utriqꝫ lateri forma ꝑſcribit. Nēpe hinc
qdē mādat: non uoſmetipſos defendentes chariſſimi: ſed
Rom. 12. date locū iræ: inde uero ꝑcipit: nolite locū dare diabolo.
Ephe. 4. Et itē. Reſiſtite diabolo & fugiet à uobis. Audi adhuc quō
tegas latus utrūqꝫ. Prouidētes bona, ait idē apl's, nō tñ 2. Co. 9.
corā deo, ſed etiā corā oībus hoībus. Hæc eſt enī uolūtas
dei: ut bñfacientes nō mō tabeſcere malignorū demonū
inuidiā uerūetiā obmuteſcere faciatis imprudentū hoīm
ignorātiā. Núnqd tñ in æternū erit nobis hæc ꝓtectio ne
ceſſaria? Aut certe ab utroqꝫ latere hoſtile agmē īſtabit?
Erit qñ nō mō nō inſtabūt: ſed nec ſtabūt quidē. Cadēt à
latere tuo mille: & decē milia à dextris tuis. Siquidē nec
humana malitia iam tūc habebit qd faciat: nec dæmonū
milia plus uerebimur: quàm totidem uermium agmina
uel muſcarum. Haud aliter. Deniqꝫ ītuebimur eos quàm
filij iſrael tranſmiſſo iam mari rubro: undiqꝫ ſui: ægytios
mortuos: ſed & rotas curruum ire in profundū cernebāt:
ut & nos. ſ. (longe tamen ſecurius & delectabilius) cāte-
mus dño quàm glorioſe honorificatus ſit: equum & pa-
riter & aſcenſorem eius deijciens in abyſſum.

De. VIII. uerſu. Sermo. VIII. unde ſupra.

BReuius qdē uobis aliqñ doctiſſimi loqre-
mur ſi crebrius id liceret: qd & uos credi-
mus nōnūquā aduertere potuiſſe. Cæterū
qties ipſa diei ꝑoccupāte malitia: pluribus
forte diebꝰ moleſtiſſimū ſuſtinuimus à ue-
ſtra exhortatiōe & cōſolatione ſilentiū neminē ueſtrum
reor oportere mirari: ſi tp̄s ipm redimere cupiētibus no-
bis ſmo rarior interdū ꝓtractior uideat. Hoc ſane nobis
actū ſit breui ꝓœmio ut heſterni pariter hodierniqꝫ ſer-
monis illius quidē ꝓlixitas: huius uero breuitas excuſa-
ta apud uos habeat. Vereor ſiquidē minus gratiā forte
nōnulis uel fuiſſe illā uel iſtā fore: aut magis utrāqꝫ quàm Textus.
alterā. Scuto, inqt, circūdabit te ueritas eius: nō timebis
à timore nocturno: à ſagitta uolāte in die: à negotio per-
ambulāte in tenebris: ab incurſu & dæmōio meridiano.
Cadēt à latere tuo mille & decē milia à dextris tuis: ad te
aūt nō appropinquabit: Diximus hinc ꝑcedētibꝰ ſermo
nibꝰ ꝙ dignata eſt ueritas ipſa largiri: queadmodū. ſ. fide-
lē aīam interim quidē à tētationibꝰ poſtmodū uero à dif
ficultatibus tueat. Quæ tñ utraqꝫ breuius quidē in alio
pſalmo idē iſte ꝓpheta cōmēdās: in te, inqt, eripiar à tēta Pſal. 17.
tione: & in deo meo trāſgrediar murum: qd ipſo nimirū
duce: nec hic gradiens offendiculum nec egrediens hinc
obſtaculū peteret. In altero ergo crebra ereptio: ī altero
plena iam & ſecura liberatio deſignatur. Nā in hoc ſane
tertio quod adiūgit: uerūtñ oculis tuis cōſiderabis: etiā
fœlicitatis nō modicæ ꝓmiſſionē arbitror contineri. Ca-
dēt, inquit, à latere tuo mille: & decē milia à dextris tuis:
ad et aūt non appropinquabit. Verūtamen oculis tuis
conſiderabis: Ita oro domine, ita fiat. Cadāt illi & nō ca-
dam ego: paueant illi & non paueam ego: confundantur
illi & nō cōfundar ego. Euidētius ſiquidem paucis hoc
loco uerbis: & animæ miſſi immortalitas commēdatur &
ipſius quoqꝫ fides aſtruit corporeæ reſurrectionis. Nēpe
ruētibus illis: futurus ſum ipſe q uideā: & ne iſti quoqꝫ q
bus eorū nouiſſimā intueat retributionē oculi defuturi.
Neqꝫ enim ſimpliciter oculis: ſed oculis, ait, tuis cōſide-
rabis iſtis utiqꝫ q nūc lāguent præ inopia & deficiūt dum
ſperas in deū tuū. Et uere fratres deficiūt oculi: dum ſpe-
ramus. Quod enī uidet qs qd ſperat? Spes, inqt, quæ ui-
det nō eſt ſpes. Ipſis ergo iam tūc cōſiderabis oclīs quos Rom. 8.
mō quidē nec leuare audes ad cælū: ipſis plane q toties
interim fluūt lachrymis, ac crebris cōpunctionibꝰ atte-
rūtur. Nec enim nouos tibi inſtaurandos putes, ſed tuos
utiqꝫ reſtaurandos. Quid tñ de oculo dixerim: etſi minu-
tiſſima: eminētiſſima tamē excellentiſſimaqꝫ humani cor-
poris portione? Repoſita eſt in ſinu noſtro beata ſpes ex
promiſſione utiqꝫ ueritatis: ne capillum quidem de capi-
te periturū. Forte tñ idcirco ſignāter uiſio ꝓmittit ocu-
lorū ꝙ hoc quidē ſummū interim aīæ deſideriū uideat:
ut uideat bona. Credo, inqt, uidere bona dñi in terra ui- Pſal. 26
uentiū. Suꝑmas nimirum corporis ſui feneſtras: ſuꝑnæ
aperiri deſiderat ueritati: per ſpeciem ambulare geſtiēs:
quàm per fidem. Sane fides ex auditu: nō ex uiſu. Deniqꝫ

ſubſtantia eſt ſperādarū argumentū nō apparentiū. Et in
Eſai.50. fide ergo ſicut & in ſpe deficit oculus: auris proficit ſola.
Dn̄s deus aperuit mihi aurē ait ꝓpheta: ſed qn̄qꝫ etiā ocu
lū reuelabit. Erit qn̄ iā nō dicet̄: audi filia & uide & incli-
na aurē tuā, ſed leua potius oculos tuos & contemplare.
Quid? Plane iocūditatē & exultationē: quā theſaurizat
ſup te deus tuus. Quid? Plane non eā mō q̄ interim qdē
1.Cor.2. & ſi nō uidere adhuc & audire: tn̄ & credere potes: uerūēt
qđ ſicut nō uidit oculus: ſic nec auris audiuit: nec in cor
hoīs aſcēdit: qđ p̄parauit deꝰ diligētibꝰ ſe. Nimirū tāta
capiet ocl'us reſurrectiōis quāta nec auditus nec animus
ip̄e nūc capiat. Ob hāc deniqꝫ tā uehementē aīæ cōcupi-
ſcētiā uidēdi.ſ. quod audit & credit. Aliū qꝫ euidētiſſi-
mū futuræ p̄conē reſurrectionis ipſorū ꝓpriā mētionē fe
ciſſe arbitror oculorū. Rurſum ait circūdabor pelle mea:
Iob.29. & in carne mea uidebo deū ſaluatorē meū: quem uiſurus
ſum ego ip̄e & nō alius, & ocl'i mei cōſpecturi ſunt. Et ad-
iecit. Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo. Fortè tn̄ cō-
Pſal.90. ſiderandū attētiꝰ ꝙ ait ocl'i mei: ſicut & in pſalmo. Ocl'is
tuis cōſiderabis Nunqd em̄ mei oculi eſſe nūc uideātur?
Plane nō mei. Nōnunquā ſane uiſi ſunt fuiſſe mei: ꝙ ipſi
quoqꝫ ad eā ptinere noſcātur: quā male ſeruaturus acce-
pi paternæ ſubſtātiæ portionē. Nēpe uelociter ꝓfligata
eſt, uniuerſam citius diſſipaui. Occupauit mēbra oīa lex
pcti: libere intrabat mors p feneſtras meas: cuius nimirū
factus erā ſeruus etiā egoipſe. Miſer equidē ſeruus: nō ſa
ne hoī ſeruiēs, ſed imūdo peccori & fœnoſo. Neqꝫ enim
mercenaria ſaltē cōditiōe famulabar: ſed plane ſeruili. Ni
ſi fortè mercedē qs dari putet cui etiā cibꝰ negat̄: & cibꝰ
quoqꝫ ip̄a eſurie pniciosior. Cupiēti ſiquidē porcorū ſili
quas nemo dabat: ut porcis uiuerē, nec cōuiuerē porcis.
Deinde nunqd meus tūc ocl'us erat qn̄ deprecabat̄ aīam
meā? Qua qdē neceſſitate demū coactus ſum bn̄f ciū re-
futare in manu dn̄atoris: ut quod oīno nō poterā: ip̄e ſi-
bi illud ab hoſtili tyrānide uēdicaret. Cōſiderate attētiꝰ
dilectiſſimi & aīaduertite in quanā ptāte euaſeritis pha-
raonis intolerabile iugū: ut iā mēbra ueſtra nō ſint arma
iniquitatis pctō: nec regnet ultra in mortalibus corpori-
bus urīs. Nō eſt hoc opis urī frēs dextera dn̄i facit uirtu-
tē: ſolus hoc pōt ille q̄ nihil oīno nō pōt. Ne dixeritis ma
nus noſtra excelſa: ſed tā ſalubriter quàm ueraciter cōfite
mini: quia dn̄s facit hæc oīa. Deniqꝫ nemo ſibi dubitet oī
modis eſſe cauendū: ne forte donec adhuc dies mali ſunt,
& nulla uſquā ſecuritas homini hāc ſuā poſſeſſionē de ma
nu tā pij tāqꝫ ꝓuidi tutoris: in piculoſam pniciosamqꝫ in-
terim libertatē recipere uelle p̄ſumat. Qđ em̄ æmulat̄ pa
ter ꝓ te æmulat̄: nec inuidētiæ eſt, ſed ꝓuidētiæ eſt ꝙ ſibi
totā iubet manere ſubſtantiā: ne pereat tibi. Deniqꝫ ubi
ad magnā illā ſanctāqꝫ ciuitatē pueneris: cuius fines po-
ſuit pacē: ubi nullus iā hoſtiū timeat̄ incurſus nō modo
reddat te tibi: ſed dabit inſup & ſeip̄m. Interim ſane à uo
luptatibus tuis auertere: & dicata mēbra nulla tibi teme-
ritate uſurpes: ſciēs ꝙ pietati ſanctificata: nō abſqꝫ graui
ſacrilegio in uſus uanitatis: curioſitatis: uoluptatis: aut
eiuſmodi ſecularis operis aſſumant̄. Neſcitis, ait apoſto-
1.Co.6. lus, ꝙ corpora ueſtra tēplum ſunt ſpiritusſancti quē habe
tis à deo & nō eſtis ueſtri? Et itē. Corpus, inquit, nō for-
nicationi. Sed cui? Nunqd tibi? Plane ſit ſibi liberū: ſed
eripere illud aut ereptū ſaltē deinceps à fornicatiōis im-
petu: uendicare proprijs uiribus potes. Qđ ſi forte nō po-
tes: imo quia uere non potes, ſit corpus nō fornicationi
ſed dn̄o: ſeruiatqꝫ interim ſanctificatiōi ne corruptiōi de-
Rom.6. nuo peius ſeruire contingat. Humanum dico ait apoſto-
lus: propter infirmitatē carnis ueſtræ. Sicut exhibuiſtis
mēbra ueſtra ſeruire iniquitati ad iniquitatē: ita nūc ex-
hibete mēbra ueſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationem.
Verū id quidē propter infirmitatē: ut ipſe quoqꝫ præmi-
ſit. Cæterū ubi reſurrexerit in uirtute quod in infirmita-
te fuerit ſeminatū: nulla iam erit neceſſitas ſeruiendi: ubi
& ſecuritas libera fuerit: & ſecura libertas. Quidni ml'to
magis reddat eū ſibi? Quidni potiꝰ libertate donet fide-
lem ſeruum: magnꝰ ille paterfamilias: qn̄ quidèm & ſuper
omnia bona ſua cōſtituet eū? Iam tūc ergo oculis tuis cō
ſiderabis: ſi tn̄ eos fideliter agnoueris interim eſſe eius nō
tuos. Nā & præter eā quā diximus uoti utiqꝫ tā neceſſarij
rationē: quo nimirum mēbra ipſa q̄ tibi à peccati tyranni
de uendicare oīno non poſſes: proprijs abrenuncians uo
luntatibus diuino cultui mācipaſti: nunqd uel modo tua
eſſe uident̄: in quibus adhuc contraria lex: & ſi nō regnat
habitat tn̄ in quibꝰ pœna peccati ſecundus equidē hoſtis
tuus: non mō manet ſed & p̄ualet & libere dn̄atur? Tu ne
tuū dixeris corpus qđ mortuū eſt ꝓpter peccatū: aut aīæ
eſſe qđ animā aggrauare nō ceſſat? Planè ſi qs ſuum illud
dicere cupit: nō aliud cōueniēter dixiſſe uidebitur quàm
onus ſuū: quàm carcerē ſuū. Alioquin quonā modo tuos
dixeris oculos: quos ſanè interim uis, non uis: toties ſom
nus occupat: fumus turbat: exiguus puluis ſauciat: noxiꝰ
humor obnubilat: dolor acerbus excruciat: uel ip̄a demū
nouiſſima mors excæcat? At tunc plane tui erunt quādo
omnia iſta non erunt: ut uerè iam tuis oculis conſiderare
ſit: quibus nimirum pro libitu deinceps utaris ad omnia
tam liberè quam ſecurè. Neqꝫ enim aduertendi decætero
erunt oculi ne uideant uanitatem: ꝙ puriſſimam uideant
ueritatem: multominus intrabit per feneſtras mors: ꝙ ip-
ſa quoqꝫ inimica nouiſſima deſtruat̄. An uerò times eos
è tāta plenitudine luminis, ubi ſinguli iuſti tanquam ſin-
guli ſoles fulgeant: aliquando caligaturos fore? Timēdū
id planè: ſi nō ip̄os quoqꝫ oculos ſicut cætera humani cor
poris membra reſurrectio glorificet. Et retributiōem pec
catorum uidebis. Hoc planè eis graue tormentum: & ma
gnus quidèm malorum cumulus erit. Fortè enim quod-
cunqꝫ ſolatium uideretur eorum quos tam malitioſe im-
pugnauerint in tormentis ſuis uel cōſcientiam latere: uel
ipſos ſaltem declinare poſſe conſpectus. Veruntamen & ſi
illis ex hac noſtra conſideratione immēſum quoddam mi
ſeriæ pōdus accedat: nobis quæ neceſſitas erit: quæ utili-
tas: quæ uoluptas? Quid enī modo tā irreligioſum: imo
quid tam inhumanū & execrabile uideretur: quàm cruo-
re quantumlibet inimicorum: quantumlibet iniquorum
paſcere uelle oculos: & oblectare aſpectus supplicijs miſe-
rorum. Attamen ſicut uidebit peccator & iraſcetur: denti
bus ſuis fremet & tabeſcet. Prius enim benedicti uocabū
tur in regnum quàm maledicti in caminum deijciātur ig-
nis æterni: quo uidelicet acrius doleāt uidētes quid ami-
ſerint. Sic iuſti quoqꝫ uidebunt & lætabuntur conſiderā
tes quid euaſerint. In illa ergo tāta ſeparatione: quemad-
modum hædis agnorum diuiſio grauiſſimi liuoris occa-
ſio fiet: ſic electis è regione conſideratio reproborum: im-
menſa quædam materia gratiarum actionis & laudis. Vn
de enī iuſti tam magnificè gratias agerent: niſi cum illa in
excogitabili fœlicitate qua perfruūtur: ip̄am quoqꝫ retri
butionem cernerent iniuſtorum: à quibus equidèm ſola
miſericordia redemptoris ſegregatos ſeſe eſſe fideliſſime
& deuotiſſime recordātur? Vnde uerò impij tanto animi
furore tabeſcerent: niſi in regno ſummæ beatitudinis co-
ram ſeſe uidiſſent alios introduci. & tunc demum in illos
ſeſe fœtores: in illos horrore: in illos æterni incendij cru-
ciatus: in illas deniqꝫ immortalis miſerias gemerēt eſſe dā
natos? C Ibi enim inquit erit fletus & ſtridor dentium. Mat.13.
Fletus quidem ob ignem qui nō extinguitur. Stridor ue
rò ob uermem qui nō moritur. Planè fietꝰ ex dolore: ſtri-
dor dentium ex furore. Fletum nempe tormentorum im-
manitas: ſtridorem dentium uehementia ipſa tabeſcentis
inuidiæ: & obſtinata malignitas extorquebit. Ita ergo re
tributionem peccatorum uidebis: ne uidelicet ignarꝰ tā-
ti periculi: ingratus aliquādo liberatori poſſe fieri uidea-
ris. Non ſolum autem ſed & ſecuritas perfecta iuſtorū erit
uiſa retributio peccatorum: quo uidelicet nec humanam
aliquando nec diabolicam ultra ueteri malitiam poſſint:
qui nimirum cadentibus à latere ſuo mille & decem mili-
bus à dextris ſuis: non modo eos cadere uiderint: ſed & ca
dere in gehennam. Putas enim timere adhuc nō poterāt:
& calidiorem

& callidiorem cunctis animātibus ſerpentē habere ſuſpe-
ctum: præſertim ſeducte quōdā in paradiſo non immemo-
res mulieris: ubi cū toto iam corpore ſuo ultricibus tradi
tum flammis: & inter ſe & eum magnū planè iam chaos fir
matum eſſe cōſpicerent? Tertium quoqꝫ nihilominꝰ pec-
catorū tibi conſideratio ipſa præſtabit: ut ex cōparatiōe
deformitatis eorum eminentius glorioſiusqꝫ reſplēdeas.
Sic nimirū ſibi īuicem collata cōtraria: ſuæ quidē utrūqꝫ
uidetur ſuſcepiſſe augmētū aliquod qualitatis: ut album
nigro ſi cōferas: & hoc candidius & illud tetrius appare-
bit. Sed audi certius ſuper hoc teſtimonium: propheticū
Pſal.57. ſermonē. Lætabitur, ait, iuſtus cū uiderit uindictā. Vt qd
ita? Manus ſuas lauabit in ſanguine pctōris. Planè nō in-
quinabit in ſanguine ſed lauabit: ut unde ille cruētus ma
gis: inde ille nitidior uideatur: unde ille plus ſordet: inde
iſte pulchriꝰ eluceſcat. Nullā fortè ex his tribus cauſis hu
manus refugere uel mō inueniat̄ affectꝰ: ſed non propter
aliqd horū ſapiētia in eorū ridebit īteritu: qđ tn̄ ſine ulla
dubitatione factura eſt. Nempe ipſa prædicit quæ mētiri
Proue.1. oīno nō pōt: qa uocaui & renuiſtis: extendi manū meā &
nō fuit q aſpiceret. Et poſt pauca. Ego quoqꝫ ī īteritu urō
ridebo: & ſubſannabo cū uobis qđ timebatis aduenerit:
cū irruerit repētina calamitas & interitꝰ quaſi tempeſtas
ingruerit. Quid ergo in inſipiētiū interitu ſapiētiæ credi
mus placiturū: niſi iuſtiſſimā ſuā diſpoſitionem & irrepre
henſibilē ordinē rerū? Sanè qđ ſapiæ tūc placebit: ſapiē-
tibus quoqꝫ placeat neceſſe eſt uniuerſis. Nō igit̄ tibi du
rū uideat̄ fore qđ dicit̄: oculis tuis cōſiderabis qn̄ & ride
bis ī eorū interitu: nō ꝙ uelut quadā īmanitate crudelita-
tis in ipſa tibi ultiōe cōplaceat: ſed ꝙ modꝰ ip̄e pulcherri
mus diuinæ ordinatiōis ultra quàm credi poſſit: iuſtitiæ
zelatorē & amatorē æqtatis oblectat. Vbi optime oīa cō-
ſtituta & ſuū cuiqꝫ ceſſiſſe locū, imo ī ſuum quēqꝫ ceſſiſſe:
plenius & pfectius illuſtrāte ueritate cognoſces: quō nō
oīa cōſiderare: & in oībꝰ oīm moderatorē magnificare li
Act.1. bebit? Pulchrè oīno petrus apl's filium perditionis in lo-
cum ſuum abijſſe teſtatus eſt ꝙ in aere crepuerit medius
aeriarū collega poteſtatū: ut pote quē ueri dei & ueri pa-
riter hoīs: q de cælo ueniſſet operaturꝰ ſalutē ī medio ter-
ræ: huiꝰ inquā ꝓditorē nec cælū recipet: nec terra ſuſtine-
ret. Itaqꝫ oculis tuis conſiderabis, & retributionē pecca-
torū uidebis. Prīo quidē ob tuā euaſionē: ſecundo ob oī
modā ſecuritatē: tertio quoqꝫ ob cōparationē: quarto ob
ipſius iuſtitiæ pfectā æmulationē. Erit em̄ iam tunc non
miæ ſed iudicij tp̄s: nec ulla oīno credēda eſt erga impios
futura illic miſeratio ubi nec ulla ſperāda ē correctio. Pro
cul erit hūanæ infirmitatis iſta mollicies qua tn̄ interim
ꝓ tēpore charitas utitur ad ſalutem: ampliſſimo quodam
uidelicet expāſæ ſagenæ ſinu: & bonos & malos colligēs
piſces: id eſt affectus iocundos pariter & moleſtos. Verū
hoc quidē ī mari. Nam in littore ſolos eliget bonos: ſic
uidelicet gaudens cum gaudentibus: ut ex hoc iā cū flen-
tibus flere nō poſſit. Alioquin quō in nobis iudicabitur
Pſal.70. hic mundus: niſi huius tenere affectionis obliti: introdu-
ctiqꝫ fuerimꝰ in cellam uinariā: ſcđm eū q dixit. Introibo
in patientias dn̄i: dn̄e memorabor iuſtitiæ tuæ ſoliꝰ? Nec
modo quidē cōſiderare p̄mittimur perſonā pauperis: aut
miſereri ei in iudicio: ſed cū moleſtia licet: coercēdus eiuſ
modi pietatis affectus: & æquitatis eſt dictanda ſententia.
Quāto magis ubi nulla animi colluctatio: ubi nulla pote-
rit ſubintrare moleſtia: oportet impleri qđ dictū eſt. Ab-
Pſa.140. ſorpti ſunt iūcti petræ iudices eorum. Abſorpti plane in
affectum iuſtitiæ: & petræ ſoliditatē cui iuncti ſunt imitā-
tes. Iuncti, inquit, petræ: quā profecto ſolam ut ſequerēt̄
cætera oīa reliquerūt. Nēpe hoc eſt qđ īterrogāti petro
Mat.19. quidnam accepturi eſſent: petra ipſa reſpondit. Cū ſede-
rit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ: ſedebitis & uos
ſuper ſedes duodecim, iudicātes duodecim tribus iſrael.
Eſa.3. Hec quoqꝫ propheta pronuncians ait. Dn̄s ad iudicū ue
niet cum ſenioribꝰ populi ſui. Tu ne putes flexibile quip
piam inueniendum in iudicibus iunctis petræ. Qui adhæ
ret deo (apl's ait) unus ſpūs eſt: q & petræ iungitur lapis Corī.6.
unus. Ad quod ſanè ꝓpheta nō immerito ſuſpirās. Mihi Pſal.72.
inqt, adhærere deo bonū eſt. Ita ergo abſorpti ſunt iūcti
petræ iudices eorū. O familiaritatis gratiā o honoris cul
mē ô fiduciæ priuilegiū ô prærogatiuā ſecuritatis perfe-
ctæ. Quid em̄ tam pauendū: quid tam plenū anxietatis &
uehemētiſſimæ ſolicitudinis excogitari poteſt: quam iu-
dicandum aſtare illi tā terrifico tribunali: & incertam ad-
huc expectare ſub tam diſtricto iudice ſententiā? Horrē- Heb.10.
dū eſt, ait apoſtolus, incidere in manꝰ dei uiuētis. Iudice-
mur interim fratres & terribilē illā expectationē præſen-
ti ſtudeamus declinare iudicio. Non iudicabit deus bis
in idipſum. Sane ut quorūdā peccata: ſic & quorūdā ſtu-
dia bona manifeſta ſunt precedētia ad iudiciū: ut illi qdē
nō expectātes ſniam: ꝓprio ſtatim pōdere criminū in tar-
tara deijciant̄: iſti uerò è regiōe paratas ſibi ſedes tota li-
bertate ſpūs ſine ulla cunctatione cōſcendant. fœlix pau-
pertas uolūtaria oīa relinquentium: & ſequentiū te dn̄e
ieſu. Fœlix plane quæ tam ſecuros imo tam glorioſos fa-
ciat in illo ſingulari fragore elementorū: & in illo tremē-
do examine meritorū: in illo tanto diſcrimine iudiciorū.
Iam uerò audiamus quid ad tantas promiſſiones deuota
& fidelis anima reſpōdeat: ne forte aut diffidere aut ſecus
quam oporteat fidere uideat̄. Qm̄ tu es, inquit, dn̄e ſpes Textus.
mea. Quid tā ſobrie qd tā pie poterat dici? Sed nec aliud
huic uerbo uidetur poſſe cōueniētius reſponderi: quàm
quod ſequitur. Altiſſimū poſuiſti refugiū tuū. Cæterum
ignoſcite nobis fratres hodie quoqꝫ ꝓmiſſæ etiā termi-
nos breuitatis paulominus exceſſiſſe uidemur.

De nono uerſu. Sermo. IX. Vnde ſupra.

ETiā fratres hodie alquid audiamus de ꝓmiſ-
ſione patris: de expectatione filiorum: de fine
huius noſtræ peregrinatiōis: de mercede labo
ris: de fructu captiuitatis. Et quidē dura oīno
captiuitas: non modo illa communis quam ex ipſa iā cō-
ditiōe generis toleramꝰ humani: ſed hæc quoqꝫ qua uo-
luntates mortificare proprias: etiam perdere proprias in
hoc mundo animas feſtinantes: in hos tam rigidæ cōpe-
des diſciplinæ: in hunc tam grauis pœnitentiæ carcerem
dedimus noſmetipſos. Miſerāda ſeruitus planè, ſed ſi co-
acta: ſed ſi nō ſpontanea uideretur. Nunc uerò cū uolun-
tariæ ſanctificetis deo: nec ingeratur ulla niſi p ipſam uo-
lūtatem uiolenta uoluntati: profecto aliquid in cauſa eſt.
Illud puto aliquid quo maius aliqd eſſe nō poteſt. An ue
rò plangendū uidetur quālibet magnū: quamlibet labo-
rioſum qđ ꝓpter eum fiat? Et ſi magnitudo ipſa laboris
interdum fortè extorqueat compaſſionem: ſed multoma
gis cauſæ conſideratio exigit cōgratulationem. Quid ꝙ
bona oīa nō mō præter eū cōſtat fieri: ſed p eū? Deus em̄
eſt q operatur in uobis & uelle & perficere ꝓ bona uolū-
tate. Ipſe ergo actor: ipſe remunerator opis: ipſe remune-
ratio tota, ut ſummum illud bonū cuius nimirū tā perfe-
cta eſt ſimplicitas in ſeipſo duplex quodāmodo uideatur
à nobis cauſa bonorū: & effectiua ſcilicet & finalis. Bene
ergo dilectiſſimi: ꝙ in his oībus tam multis laboribꝰ ue-
ſtris: non modo ſubſiſtitis, ſed etiā ſuperatis: propter eū
qui dilexit uos. An uerò nō per eum? Et manifeſte. Sicut 2.Co.1.
enim abūdant pro chriſto tribulationes noſtræ, ait apo-
ſtolus: ita abūdant etiam conſolationes noſtræ p ipſum.
D Vſitatus ſermo: cōmunis ſermo: propter deum: ſed
planè ubi non uacuè dicitur profundiſſimus ſermo. Cre-
bro ſonat in ore hominum: etiam à quorum corde longe
eſſe probatur. Omnes ſibi propter deū præſtari poſtulāt
propter deum flagitāt ſibi ſubueniri. Facile quoqꝫ ipſa
petuntur propter deum: quæ tamen nō ſunt ſm deū: & id
ſibi fieri qs obſecrat propter deū quod nō deſiderat pro-
pter deū: magis autē fortè cōtra deū. Cæterū uiuus pla-
ne & efficax ſermo: ubi nō perfunctorie: non uſurpatorie
nō uelut quodam uſu loquendi: uel arte perſuadendi: ſed
ex pinguedine ut dignum eſt deuotionis: & pura animi
intentiōe procedit. Nempe & mūdus tranſit & cōcupi-

ſcentia eius:nec ſatis utiliter poſita aut ſtabilita firmi-
ter:uel cadẽte eo q̃ ꝓ eo facta ſunt uidebunt. Vbi em̃ cau
ſa ipa deficiet:quõ nõ oĩa quoq; q̃ ei uidebant inixa pa-
riter euacuabunt? Propterea deniq; & q̃ ĩ carne ſeminãt
de carne habẽt metere corruptionẽ:qđ uidelicet oĩs ca-
ro fœnũ & gloria ei⁹ tanquã flos fœni:& ubi fœnũ arue-
rit florẽ q̃q; nihilominus cadere ſit neceſſe. Solus qui eſt
Mat.24 cauſa indeficiẽs eſt:nec flos fœni:ſed uerbũ dñi manet in
æternũ. Deniq; cælũ,inqt,& terra tranſibunt:uerba autẽ
mea nõ trãſibũt. Prudẽter itaq; dilectiſſimi & utiliter ele-
giſtis ꝓpter uerba labiorũ eius cuſtodire uias duras:illic
ſeminãtes ubi nec minima quidẽ portio ueſtri ſeminis ua
Mat.10. leat deperire. Sane q̃ pcẽ ſemiat:nõ qdẽ nõ metet:ſed par
ce metet. Nẽpe q̃ metit mercedẽ accipit:& ſcimus qs ꝓmi
1.Cori.1. ſit ne eũ qdẽ q̃ ꝑ noĩe ſuo calicẽ aq̃ frigidæ dederit ſitiẽ-
ti:mercede ꝓpria cariturũ. Nũqd tñ ĩ quã mẽſurã mẽſus
fuerit ſibi quoq; remetiet: aut ĩ retributiõe æquabit ei q̃
nõ aquã porrigẽs,ſed ſanguinẽ fundẽs ꝓpinatũ ſibi bi-
berit calicẽ ſaluatoris? B Nõ eſt hic calix aquæ frigidæ:
ſed calix inebriãs quàm p̃clarus:calix uini meri: & quidẽ
plen⁹ mixto. Solus em̃ merũ habuit uinũ dñs me⁹ Ieſus:
q̃ ſolus pfecte mũdus & ſemp etiã põt facere mũdũ de im-
mũdo cõceptũ ſemine. Solus plane merũ habuit uinũ: q̃
nimirũ & ſm diuinitatẽ ſapiẽtia eſt:ubiq; attingẽs ꝓpter
mũditiã ſuã:& nihil inquinatũ cadit in eũ:& ſm hũanita
tẽ peccatũ nõ fecit:nec inuẽtus eſt dolus ĩ ore eius: ſolus
nõ debito cõditiõis guſtauit mortẽ:ſed ſuæ bene placito
uoluntatis,ſane nõ ob propriã utilitatẽ:: bonorũ em̃ no-
ſtrorũ nõ eget:ſed nec tanquã retribuẽs nobis gratiã ꝑ
grã q̃ nõ aliter ꝑ amicis mortuus eſt niſi ꝑ acquirẽdis,ui-
delicet ut amicos faceret ex inimicis. C Cũ em̃ adhuc
inimici eſſem⁹: recõciliati ſumus deo ꝑ ſanguinẽ filij ſui.
Aut potius ꝑ iã amicis:& ſi nõdum,quid? amãtibus: ſed
tñ iã amatis. In hoc eſt em̃ grã: nõ quaſi nos dilexerimus
deũ,ſed prior ipẽ dilexit nos. Vis noſſe quàm lõge prior?
2.Co.1. Bñdictus deus & pater dñi noſtri ieſu chriſti,ait apl's,qui
benedixit nos in oĩ benedictione ſpirituali in cæleſtibus
in chriſto ieſu:ſicut elegit nos in ipſo ante mũdi cõſtitu-
tionem. Et poſt pauca. Gratificauit,inqt,nos in dilecto fi-
lio ſuo. Quõ ergo nõ dilecti iã tũc in illo: q̃n electi ĩ illo?
Quõ nõ ei grati: ĩ quo gratificati ſumus? Sic ergo chri-
ſtus ſm tp̃s quidẽ pro impijs mortuus eſt:ſm prædeſtina-
tionẽ aũt pro fratrib⁹ & amicis. In his ergo oĩbus merũ
eſt uinũ ipſius equidẽ & ſolius:ut ne quiſpiã cæterorum
Eſaiæ.1. p̃ſumere audeat nõ eſſe quod ſibi ꝓpheticũ illud aptet.
Vinũ tuũ mixtũ eſt aqua. Primũ ꝙ nemo interim mũdus
à ſorde:nemo gloriari poſſit oĩno ſe caſtum habere cor:
deinde ꝙ mortis debitũ pſoluãt q̃nq; neceſſe eſt. Tertio
ꝙ ponẽtes ꝑ xp̃o aĩas hoc ſibi cõpẽdio uitã mercãt æter-
nã:ſed & uę eis ſi ipſius erubeſceret teſtimoniũ. Quarto
ꝙ prærogatæ ſibi & gratis exhibitæ tãtæ dilectioni, im-
parẽ nimis exiguãq; repẽdant. Attamẽ ne hoc mixtũ qui
ſine mixtura eſt dedignat:adeo ut fiducialiter apoſtolus
Gal.6. dicat implere ſe:quæ deſunt paſſionũ xp̃i ĩ corpore ſuo.
Sit ergo licet electis pariter oĩbus unus idẽq; denarius
uitæ reddẽdus æternæ:& in ipſa tñ ſicut ſtella à ſtella dif-
fert ĩ claritate:& alia claritas ſolis:alia claritas lunæ: alia
ſtellarũ:ſic erit & reſurrectio mortuorum: & quãuis do-
mus una diuerſæ tñ in ea ſunt mãſiones ut uidelicet quã-
tum quidem ad æternitatem & ſufficientiam: & qui pa-
rum nõ minoretur:& qui multum non abundet:quãtum
uerò ad eminentiam & diſcretionem meritorum unuſ-
quiſq; accipiat ſecundum ſuum laborẽ: ne quid omnino
pereat quod in xp̃o ſit ſeminatũ. Hæc aũt dicta ſunt frẽs:
ut illius tam ſpiritualis reſpõſi quod hodie nobis cõſide-
randum eſt gratia commẽdetur. Q̃m tu es dñe ſpes mea.
Quicqd igitur agendũ ſit:quicquid declinandum:quic-
quid tolerandum quicquid optandũ:tu es dñe ſpes mea.
Hæc una mihi omnium ꝓmiſſionũ cauſa:hæc tota ratio
meæ expectationis. Prætendat alter meritum:ſuſtinere ſe
iactet pondus diei & æſtus:ieiunare bis in ſabbato dicat:
poſtremo non eſſe ſicut cæteros hominum glorietur:mi-
hi autem adhærere deo bonum eſt:ponere in dño deo ſpẽ
meam. Sperent in alijs alij:forte hic in ſciẽtia literarum:
hic in aſtutia ſeculi:ille in nobilitate:ille in dignitate:ille
in qualibet alia uanitate cõfidat:propter te omnia detri-
menta feci: & ut ſtercora arbitror:q̃m tu es domine ſpes
mea. Speret qui uult in incerto diuitiarũ:ego uerò ne ip-
ſa quidẽ niſi abs te uictui neceſſaria ſpero : nimirum uer-
bo tuo confidẽs:in quo abieci omnia. Quærite primum
regnum dei & iuſtitiam eius:& omnia adijcientur uobis. Mat.6.
Nempe ibi derelict⁹ eſt pauper:orphano tu eris adiutor.
Si mihi præmia promittuntur per te obtinẽda ſperabo.
Si inſurgant aduerſum me prælia:ſi ſæuiat mundus:ſi fre
mat malignus:ſi ipſa caro aduerſum ſpiritum cõcupiſcat
ĩ te ego ſperabo. Fratres hoc ſapere ex fide uiuere eſt:nec
alius ex ſententia dicere poteſt:q̃m tu es dñe ſpes mea:ni-
ſi cui intus ſit perſuaſum à ſpiritu:ut quẽadmodũ monet
propheta.iactet cogitatum ſuum in dño:ſciens ꝙ enutriẽ
dus ſit ab eo:iuxta illud quoq; petri apoſtoli: omnem ſo- 1.Pet.5.
licitudinem ueſtram ꝓijciens in eũ:ipſi em̃ cura eſt de uo-
bis. Vt quid em̃ ſi hæc ſapimus:ut quid cunctamur abijce
re oĩno ſpes miſeras:uanas inutiles : ſeductorias : & huic
uni tam ſolidæ tam perfectæ, tam beatæ ſpei, tota deuo-
tiõe animi,toto feruore ſpiritus inhærere? Si quid illi im
poſſibile: ſi quid uel difficile eſt : quære aliud in quo ſpe-
res. Sed uerbo omnia poteſt. Quid facili⁹ dictu? Attamẽ
ne huiuſmodi dictum intelligas uolo. Si decreuerit ſalua
re nos:continuo liberabimur:ſi uiuificare placuerit,uita
in uoluntate eius eſt. Si præmia æterna largiri:licet ei qđ
uult facere. An uerò de facilitate iam non dubitas:ſed ipa
tibi eſt ſuſpecta uoluntas? Planè & uoluntatis teſtimonia
credibilia facta ſunt nimis. Maiorem hac dilectionem ne-
mo habet:quàm ut animã ſuã ponat quis pro amicis ſuis.
Deniq; q̃n in ſe ſperãti deſit illa maieſtas:quæ tam ſtudio
ſe monet in ſe ſperari? Planè non derelinquit ſperãtes in
ſe. Adiuuabit eos,ait,& eruet eos à peccatoribus & ſalua
bit eos. Quare? Quib⁹ meritis? Aut quod ſequit. Quia
ſperauerunt in eo. Dulcis cauſa:attamen efficax: attamen
irrefragabilis. Nimirũ hæc eſt iuſtitia:ſed que ex fide eſt:
non ex lege. De quacunq; tribulatione,inquit,clamaue- Pſal.36.
rint ad me exaudiam eos. Ecce numera tribulationes:ſm
multitudinem earum conſolationes eius lætificabũt ani-
mam tuã:dummodo ad aliã non conuertaris,dũmodo cla
mes ad eũ:dũmodo ſperes in eũ:nec humile aliqd uel ter-
renũ:ſed altiſſimũ ponas refugiũ tuũ. Quis ſperauit in eo
& cõfuſus eſt? Facilius eſt cælum & terrã tranſire: quàm
uerbum ei⁹ euacuari. Altiſſimũ,iqt,poſuiſti refugiũ tuũ.
Nõ accedet illud tẽtator,non calũniator aſcẽdet:nõ peſ- Textus.
ſimus ille fratrum accuſator attinget. Nempe ei dicit hoc
(recolite pſalmi primordia) ei dicit q̃ in ꝓtectione altiſſi-
mi cõmoratur:illuc refugiẽs à puſillanimitate ſpũs & tem
peſtate. Quæ quidèm duplex eſt neceſſitas fugiendi: ꝙ ui-
delicet & foris pugnæ:& intus timores. Min⁹ enim fuge-
re oporteret: ſi uel interior magnanimitas exteriores tu-
multus uiriliter ſuſtineret:uel exteriori tranquilitate:pu-
ſillanimitas propria foueretur. Altiſſimũ, ait,poſuiſti re-
fugium tuum. Sæpe illuc fugiamus fratres,munit⁹ eſt lo- Refugiũ
cus : nullus ibi timetur hoſtis. Vtinam magis ſemper ibi in tribu-
manere liceret. Sed nõ eſt hoc temporis huius. Quod mo latione.
do refugium eſt:quandoq; habitaculum erit:& habitacu-
lũ ſempiternũ. Interim ſanè & ſi perſiſtere non cõceditur:
frequenter tamen eſt recurrendum. Nempe ad omnem tri
bulatiõem:ad omnem deniq; cuiuſcunq; modi neceſſita-
tem:aperta eſt nobis urbs confugij. Sinus matris expan-
ſus eſt. Parata ſunt foramina petræ. Patent uiſcera miſe-
ricordiæ dei noſtri. Hoc refugium qui declinat:nihil mi-
rum ſi effugere non meretur. Iam quidèm fratres quæ di
cta ſunt ad expoſitionem uerſus huius uidentur poſſe ſuf
ficere ſi dixiſſet propheta:quoniam in te ſperaui: ſicut in
alijs pſalmis quibuſdam inuenitur. A Cæterũ quod di-
cit tu es domine ſpes mea ; fortè amplius aliquid ſonat &
ſublimius;

ſublimius:quod uidelicet non mõ in eo ſperet:ſed eũ. Cõ
uenientius ſiquidem ſpes noſtra dicit qđ ſperamus:quàm
in quo ſperam⁹. Sunt aũt forte nõnulli q̃ à dño obtinere
tẽporalia ſeu ſpũalia q̃libet cõcupiſcunt:ſed pfecta chari-
tas ſolũ ſitit qđ ſummum eſt:tota deſiderij uehemẽtia cla
mans. Quid em̃ mihi eſt in cælo:& à te quid uolui ſup ter
rã? De⁹ cordis mei:& pars mea de⁹ ĩ æternũ. Pulchrè no-
bis utrunq; paucis uerbis hodie hieremiæ ꝓphetæ lectio
cõmẽdauit. Bonus es dñe ſperãtib⁹ in te aĩæ q̃rẽti te. Vbi
ſanè & ipſam numeri diſcretionẽ prudẽter aduerte: ꝙ ſpe
rãtes quidẽ ĩ eo pluraliter dixerit : ꝙ hoc uideat cõe mul
torũ:quærẽtẽ uerò eũ ſingulariter: ꝙ ſingularis ſit puri-
tatis:ſingularis grãe:ſingularis pfectionis: nõ mõ nil ſpe-
rare niſi ab eo:ſed nil quærere niſi eũ. Q. ſi bon⁹ illis:quã
to magis iſti? Merito proĩde q̃renti illũ aĩæ reſpõdetur.
Mat.17. Altiſſimũ poſuit refugiũ tuũ. Neq; em̃ ſic deũ ſitiens aĩa:
Ioã.20. aut cũ petro ei in terreno mõte facere tabernaculum: aut
cũ maria deinceps eũ tangere uult in terra. Sed planè cla
Cañ.8. mat. Fuge dilecte mi:aſſimilare capreæ hynnuloq; ceruo
Ioan.14. rum ſuper mõtes bethel. Audiuit em̃ dicentẽ. Si diligere
tis me gauderetis utiq;:q̃a uado ad patrẽ: q̃a pater maior
me eſt. Audiui dicentem. Noli me tangere. Nondum em̃
Ioã.20. aſcẽdi ad patrẽ:& cæleſtis iam non ignara conſilij clamat
cũ apoſtolo. Et ſi cognouimus xp̃m ſm carnẽ:ſed nũc iam
2.Cor.5. nõ nouimus. Super montes,inquit,bethel:ſuper oẽm ui-
delicet poteſtatẽ & principatũ:ſup ãgelos & archãgelos
cherubin quoq; & ſeraphin. Neq; em̃ alij ſunt mentes do
mus dei qđ ſonat bethel: planè in dextera patris ubi iam
non ſit pater maior eo:in dextera altiſſimi coaltiſſimũ ap
prehendere concupiſcens. Hæc em̃ eſt uita æterna fratres
ut patrem cognoſcamus uerũ deum:ſed & quem miſit Ie
ſum chriſtum uerum nihilominus & unum cum eo deum
ſuper omnia benedictum in ſecula. Amen.

De decimo uerſu. Sermo.x. unde ſupra.

NEc noſtra eſt nec noua nobis ſed nota oĩno ſen
tẽtia:ĩ p̃cipuis q̃buſq; partib⁹ noſtræ fidei:qd
nõ ſit,quàm qd ſit:& ſcire poſſe facili⁹,& picu
loſius ignorari. Idẽ ſanè & ſpei nõ incõueniẽ
ter tribui poſſe uidet. Lõgè em̃ facili⁹ mẽs hũana tãtorũ
Heb.11. experta malorũ:quibus ſit caritura quàm q̃bus pfruitura
comprehendit. Nempe germana fidei ſpeiq; cognatio eſt
ut quod illa futurum credit:hæc ſibi ĩcipiat ſperare futu-
rum. Merito proinde apoſtolus fidem ſperãdarum rerum
ſubſtantiam eſſe diffinit: ꝙ uidelicet & non credita nemo
ſperare:nõ plus quàm ſupinane pĩgere poſſit. Dicit ergo
fides:parata ſunt magna & inexcogitabilia bona à deo fi-
delibus ſuis:dicit ſpes mihi illa ſeruantur:nam tertia qui-
dem charitas curro (mihi ait) ad illa. Cæterum ut iam me-
1.Cor.2. mini difficile omnino aut etiã impoſſibile eſt illorum qua
litatem inueſtigare bonorũ:niſi cui forte (iuxta illud apo
ſtoli:quæ oculus nõ uidit:nec auris audiuit:nec in cor ho
minis aſcendit:quæ præparauit deus diligentibus ſe) re-
uelauit ipſe per ſpiritum ſuum. Sanè quantumlibet perfe
ctus in carne adhuc mortali degẽs:niſi enim eſſet hic quæ
dam ut ita dixerim imperfecta perfectio:non diceret apo-
ſtolus quotquot perfecti ſumus idipſum ſentiamus:idip-
ſum ꝑfecto quod premiſerat nõ quaſi iam acceperim aut
1.Cor.13. iam perfect⁹ ſim. etiã paulus ipẽ neceſſe eſt fateatur quia
nunc cognoſco ex parte. Et item. Videmus nunc per ſpe-
culum & in enigmate:tunc autem facie ad faciem. Quod
ergo homini interim noſcitur capabilius:ſanè pia & pro-
uida inculcatiõe amplius cõmẽdatur. Propriũ em̃ eſt affli
ctorũ:ut moleſtijs eximi ſummã reputẽt fœlicitatẽ:& care
Pſal.114. re miſeria,ſummã beatitudinẽ arbitrent. Vnde ꝓpheta in
pſalmo. Cõuertere,inquit,aĩa mea in requiem tuã:q̃a dñs
benefecit tibi:nec ulla tñ collatæ munera fœlicitatis enu-
merat:ſed adiũgit. Quia eripuit aĩam meã de morte:ocu-
los meos à lachrymis:pedes meos à lapſu. In quibus ſanè
uerbis patẽter indicat:quãtã ſibi requiẽ,quantaq; dñi be
neficia:iudicet à tribulationibus & periculis liberari. Cui
profecto ſententia illud quoq; quod de pſalmo nonage-
ſimo quod hodie nobis tractandum eſt: ſimile inuenit.
Non accedet ad te malum:& flagellũ nõ appropinqua-
bit tabernaculo tuo. Eſt autem uerſus ipſius quantũ nos
capimus facilis intelligentia:ad quã forte ex uobis iam
aliqui præuolarint. Neq; em̃ tã rudes eſtis aut ſpiritua-
lis ſtudij tam expertes:ut non facilime inter uos & taber-
nacula ueſtra:& rurſum inter id quod malum & flagellũ
dicitur diſcernatis. Nam & apoſtolũ ſane audiſtis dicen-
tem:cum iam bonum certamen:certaſſet uelocẽ fore de- 1.Thi.4.
poſitionem tabernaculi ſui. Sed quid ego apoſtoli uerba
memoro? Quaſi uero ignorare poſſit miles tabernaculũ
ſuum:aut docẽdus ſit exemplo alieno. Videmus ſane nõ-
nullos tabernacula ſua in turpiſſimæ captiuitatis domici
lia cõmutaſſe:nec militare in his:ſed miſeram gerere ſer-
uitutem. Imo uerò (quod omnino ridiculũ eſt) ſic errant
aliq̃:& in tantam obliuionem & ſpiritualẽ freneſim deue
nerũt, ut nihil ſeſe aliud putare quam ſuum hoc exterius
tabernaculũ uideant. Quid em̃ aliud quàm nõ modo dei,
ſed & ſui ignorantiam habent:qui tanquã mortui à cor-
de omnẽ inſumunt operã circa carnem ſic intẽdentes ta-
bernaculo ſuo:ac ſi nunquã putent eſſe caſurũ? Verum-
tamẽ cadat neceſſe eſt:atq; id quidem in breui. An nõ ſe-
ipſos neſcire uidentur:qui ſic dediti ſunt carni & ſangui-
ni ac ſi oĩno nihil aliud quàm carnẽ ſolũ ſe eſſe reputent:
ſic iã uano accipiẽtes animas ſuas:tanquã prorſus igno-
rẽt animas ſe habere? Si ſeparaueris precioſum à uili, ait
dñs tãquã os meum eris:hoc eſt ſi ſolerter diſcreueris in- Hier.15.
ter exteriorem,interioremq; ſubſtantiam:ut nõ plus ta-
bernacło tuo timeas à flagello:quàm tibi ipĩ à malo. Hoc
em̃ malum eſt. Vnde dicitur:declina à malo & fac bonũ. Pſal.36.
Hoc malũ quod ſua quidẽ aĩa animã priuat:quod ſepa-
rat inter te & deum:ut eo regnãte tanquã corpus ſine ani
ma:ſic ſit anima ſine deo,plane mortua ĩ ſemetipa : inſtar
unius eorum quos tanquam ſine deo in hoc ſeculo fuiſſe
apoſtol⁹ memorabat. Nec ſane dixerim:ut uel ipam odio
habeas carnem tuam. Dilige eam tanquã tibi datã in ad-
iutorium,& ad æternæ beatitudinis cõſortium prepara-
tam. Cæterum ſic amet anima carnẽ:ut nõ ipſa in carnem
tranſiſſe putetur:dicaturq; ei à dño:nõ permanebit ſpiri
tus meus in homine:quia caro eſt. Diligat anima carnem
ſuam:ſed multomagis ſuam ipſius animã ſeruet:amet adã
euã ſuam:ſed nõ ſic amet:ut uoci eius plus obediat quàm
diuinæ. Deniq; ne ipſi quidem expedit ſic amari:ut uide
licet cui interim caues à flagello paternæ correptiõis the Matt.3.
ſaurizes iram æternæ dãnationis. Genimina uiperarũ ait
Ioãnes:quis demonſtrauit uos fugere à uentura ira? Fa-
cite dignos fruct⁹ pœnitẽtiæ. Ac ſi euidẽti⁹ loqueretur.
Apprehẽdite diſciplinam:nequando iraſcatur dñs: ſuſti-
nete uirgã corripientẽ: ne ſentiatis malleũ cõterentem.
Quõ dicũt nobis carnales homines,crudelis eſt uita ur̃a,
non parcitis carni ueſtræ? Eſto non parcimus ſemini. In
quo ei magis parcere poteramus? An non melius eſt illi
renouari & multiplicari in agro: quàm in horreo putre-
fieri? Heu, Cõputruerunt iumẽta in ſtercore ſuo. Sic uos Ioel.1.
parcitis carni ueſtræ? Sim⁹ nos crudeles interim nõ par-
cendo:at uos plane parcendo crudeliores. Siquidẽ etiã
nunc caro noſtra requieſcit in ſpe:uideritis uoſipſi quid
ignominiæ interim ueſtra ſuſtineat:quid miſeriæ eã ma- Textus.
neat in futurum. Non accedet ad te malum:& flagellum
nõ appropinquabit tabernaculo tuo. Hic duplex eſt ſto-
la:& gemina quædam immortalitas commendatur. Vn-
de enim niſi ex ſeparatione animæ & corporis mors pro-
cedit? Inde eſt: ꝙ mortuum corpus exanime nominatur.
Vnde autem ſeparatio hæc,niſi ex flagellis preſentib⁹:
ex qualibet doloris uehementia:ex ipſi⁹ corporis corru-
ptione:ex pœna paccati? Merito timet ꝓinde & odit fla-
gellum caro noſtra:quo nimirum ab ipſius animæ tã de-
lectabili honorabiliq; conſortio amarum nimis diuor-
tium patiatur. Ceterum interim quidem donec reuoce-
tur:uelit nolit ſuſtineat,illud neceſſe eſt. Expedit autẽ ſic
tolerare ut prorſus euadas:& flagellũ deinceps non ap-